

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva Kolledž

Õppekava “Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas”

Polina Tikki

**LASTEAIAÕPETAJATE JA LAPSEVANEMATE
ARUSAAMAD NING OOTUSED KOOSTÖÖLE LAPSE
ARENGU TOETAMISEL NELJA VALLA LASTEAEDADE
NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja lektor Lehte Tuuling, MA

Narva 2022

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Polina Tikki

16.05.2022

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Polina Tikki,

(sünnikuupäev: 26.11.1998)

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate arusaamad ning hoiakud koostööle lapse arengu toetamisel nelja valla näitel“, mille juhendaja on Lehte Tuuling,
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 16.05.2022

ABSTRACT

The title of the given bachelor thesis is: „Perspectives and Expectations of Kindergarten Teachers and Parents towards Cooperation in Supporting the Development of Children on the Example of Kindergartens in Four Municipalities “.

Cooperation between teachers and parents is important for achieving the best results in creating a supportive environment for children in both the kindergarten as well as at home. The problem in building a solid partnership is high expectations towards kindergarten and teachers. Also, as the conducted research shows, both parties understand the nature of cooperation differently, which may be an obstacle to its establishment.

The purpose of the given thesis is to find out the perspectives and expectations of teachers and parents alike about the cooperation between kindergarten and home in supporting the child's development.

The theoretical part of the research focuses on the description of the nature of cooperation, a brief overview of the forms and levels of cooperation and identification of the factors that facilitate and hinder it.

To achieve the goal of the thesis, the author used a quantitative research method and created two questionnaires: one for the parents and one for the kindergarten teachers.

The results of this research show that parents and teachers both understand that cooperation means working together towards the same goal. Also, both parties consider cooperation an important part of a child's development, however, expectations must be talked through.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1. KOOLIEELSE LASTEASUTUSE JA KODU KOOSTÖÖ LAPSE ARENGU TOETAMISEL	8
1.1. Koostöö ja partnerlus	8
1.2. Kodu ja lasteasutuse koostöö	9
1.3. Koostöö olulisus ja selle tasandid ning vormid	10
1.4. Koostööd soodustavad ja takistavad tegurid.....	12
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA.....	15
2.1. Eesmärk ja uurimisküsimused	15
2.2. Metoodika	15
2.3. Valim.....	16
2.4. Protseduur	18
3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED.....	19
3.1. Õpetajate ja lastevanemate arusaam koostööst	19
3.2. Respondentide hinnang kodu ja lasteasutuse koostööle	19
3.3. Koostöö olulisus lastevanemate ja õpetajate hinnangul.....	21
3.4. Koostöövormide kasutamine ja lastevanemate ning õpetajate eelistused.....	22
3.5. Hinnang oma ja koostööpartneri panusele kodu ja lasteasutuse vahelisesse koostöösse ning panustamise viisid	25
3.6. Koostööd takistavad ja soodustavad tegurid lastevanemate ja õpetajate hinnangutes	29
3.7. Head arengukeskkonda iseloomustavad tegurid ja ootused koostööle lastevanemate ja õpetajate hinnangul.....	33
3.8. Arutelu	35
KOKKUVÕTE	38
KASUTATUD KIRJANDUS.....	40
LISAD	43
Lisa 1. Küsimustik lastevanematele	43
Lisa 2. Küsimustik lasteaiaõpetajatele	50

SISSEJUHATUS

Lugedes ning analüüsides artikleid on selgunud, et õpetajate ja lapsevanemate vaheline koostöö ei ole piisav. Tihtipeale on lapsevanemate ootused lasteasutuse suhtes liiga kõrged ning ootuste mittetäitumise puhul tekivad õpetaja ja lapsevanema vahel konfliktid, mis võivad ulatuda ka kohtuasjani. On ka kujunenud arusaam, et vanemad maksavad kohatasu ning lasteaed kasvatab lapse, kuid lapse kasvatamises ei saa lasteaed kaasa aidata, kui kodu ja lasteaia vahel ei ole toimivat koostööd (Tammiste, 2017).

Šeth ja Kalin (2011, lk 91) on oma uuringus leidnud, et õpetajate ja lapsevanemate arusaamad koostöö olulisusest on erinevad. Vanemate nõustumise osakaal koostöö olulisuse väitega on palju väiksem, kui õpetajate oma, ning see võib olla suur väljakutse lasteasutuse ja kodu koostöö kujundamiseks. Samas on paljud vanemad teadlikud, et lasteasutuse ja kodu koostöö on oluline, kuid nad vajavad tuge ja abi enda rolli mõistmisel.

Mõlemal osapoolel on suur roll lapse arengus ning seetõttu peab nende vahel olema koostöö, mis põhineb usaldusel ja austusel. Õpetaja kohustuseks on teavitada lapsevanemaid lasteaia toimuvast, viia läbi vestlusi, mis puudutavad nende lapse arengut, vajadusel nõustada vanemaid, olema neile toeks ning laskma neil osaleda õppe- ja kasvatustegevuste planeerimises. Samuti peavad ka vanemad soovima olla kaasatud nende last puudutavates tegevustes ja vestlustes, kuna nemad tunnevad oma last kõige paremini, ja nii saavad aidata kaasa oma lapse arengule (Suur, 2014).

Bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on ebapiisav koostöö õpetajate ja lapsevanemate vahel lapse arengu toetamiseks.

Töö eesmärk on välja selgitada õpetajate ja lapsevanemate arusaamad ja ootused lasteaia ning kodu koostööle lapse arengu toetamisel.

Eesmärgi saavutamiseks püstitas autor järgmised uurimisküsimused:

1. Milles seisneb lasteasutuse ja kodu koostöö olulisus?
2. Milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang kodu ja lasteasutuse koostööle?
3. Milliseid koostöövorme lasteaiaõpetajad kasutavad?
4. Millised on õpetajate ja lastevanemate arusaamad ja ootused koostööle?
5. Millised on nende hinnangul koostööd soodustavad tegurid ja millised takistavad tegurid?

Uurimistöö koosneb teoreetilisest ja empiirilisest osast. Töö teoreetilises osas annab autor ülevaate koostöö mõistest, selle olemusest ja olulisusest. Teises, empiirilises osas, kirjeldab autor läbiviidud uuringut, analüüsib uuringutulemusi ja teeb järeldusi.

Töös kasutatakse kvantitatiivset uurimisviisi. Ankeedid saadeti nelja valla lasteaedade direktoritele, kes edastasid need lasteaiaõpetajatele ja lapsevanematele.

1. KOOLIEELSE LASTEASUTUSE JA KODU KOOSTÖÖ LAPSE ARENGU TOETAMISEL

1.1. Koostöö ja partnerlus

Koostöö on oma olemuselt väga lai mõiste ning koostööd tegevate inimeste arusaam sellest võib olla väga erinev. Koostöö õpetaja ja lapsevanema vahel on aga ala, millest tänapäeval räägitakse palju ning mida peetakse oluliseks aspektiks, kuhu võiksid mõlemad osapooled panuse anda (Aas, 2011, lk 13).

2011. aastal uuris Ave Uggur, kuidas direktorid, lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad mõistavad koostöö olemust. Tema uurimusest selgus, et lastevanemate jaoks tähendab koostöö usaldust, austust, avameelsust, murede lahendamist, info vahetust, oskust teineteist kuulata ja aidata ning olla avatud. Õpetajate ja direktorite arvates on koostöö aga laiem mõiste. Nende sõnul on koostöö kõikide osapoolte võrdne panustamine ühise eesmärgi nimel. Autori arvates peaks seda selgitama ka lastevanematele, et koostöö ei ole lihtsalt üksteise ära kuulamine, kiire probleemide lahendamine, vaid koos millegi kallal töötamine nii heas kui halvas (Uggur, 2011, lk 23).

Põhieesmärgiks õpetajate ja lapsevanemate koostöös on kindlasti lapse heaolu ja eakohase arengu tagamine ning keskkonna loomine nii kodus kui ka lasteaias (Veisson, 2005, lk 123). Samas aga on koostööl ka vahe-eesmärgid, mida täites põhieesmärk saavutatakse:

- kujundada ühiseid väärtushinnanguid,
- toetada lapse arengut,
- uusi koostöövorme ja neid rakendada,
- selgitada välja lastevanemate ootused ja küsida nende tagasisidet tegevusvaldkondade kohta,
- pidevalt nõustada lastevanemaid,
- tõhustada hoolekogu koostööd (Tabasalu Lasteaed Tibutare, 2012).

Haridusasutuses on kombeks nimetada õpetaja ja lapsevanema koostööd partnerluseks, kus õpetaja ja lapsevanem suhtlevad omavahel kui partnerid (Almann, 2006, lk 59). Partnerlussuhteks saab õpetaja ja lapsevanema vahelist suhet nimetada aga juhul, kui mõlemad osapooled teevad midagi koos ühise eesmärgi nimel. Õpetajal ja lapsevanemal tuleb ühiselt luua lapsele soodsad tingimused arenguks ja kasvuks. Partnerlussuhtes ei ole ühelgi osapoolel võimu, vaid kõik on võrdsed ning valitseb austus ja tähelepanelikkus

teineteise suhtes ning kuulatakse, tunnustatakse ja mõistetakse teineteist (Almann, 2006, lk 57-59).

Almann (2009, lk 53) on välja toonud partnerlussuhte põhimõtted, milleks on:

- dialoog – ühine mõtlemine ja üksteise arvamuste kuulamine, oma arvamuse väljendamine;
- kuulamine – usaldusliku suhte loomine teise osapoollega;
- usaldus – kuulamise ja mõistmise tagajärg;
- austus ja lugupidamine – teise osapoolle arvamuse aktsepteerimine;
- avatus suhtlejana – julgus rääkida murekohtadest, ootustest, lootustest, hirmudest ja eelarvamustest.

Koostöö ei põhine ainult üksteise ära kuulamisel, mõistmisel ja murede lahendamisel. See on küll suur osa koostöö olemusest, kuid kõige olulisem on mõista, et tähtis on kõikide osapoolte töötamine ühise eesmärgi nimel.

1.2. Kodu ja lasteasutuse koostöö

Kõige tähtsamad isikud, kes loovad lapsele hea arengukeskkonna, on lapsevanem ja õpetaja (Nugin, 2005, lk 117), kuna nemad moodustavad lapse ümber mikrosüsteemi. Mikrosüsteem on vahetu keskkond, kus laps elab (joonis 1) (Ashiabi & O'Neal, 2015, lk 2).

Joonis 1. Laps ja tema kasvukeskkond (Õun, 2005, viidatud Hujala jt 1998 järgi)

Lapsed omandavad teadmisi vanemate, õpetajate ja eakaaslaste kaudu, kuid lapsevanemad on need, kelle kohustus on vastutada enda lapse tervise ja heaolu eest ning pühenduda tema arengule (Gelfer, 1991, Edi lk 164). See on välja toodud ka Eesti Vabariigi haridusseaduse

(RT I 2005, 65, 498) § 24 punkt 1, et pere vastutab lapse alushariduse omandamise eest ning lasteasutused toetavad nende kasvatust.

Keskkond, milles laps igapäevaselt viibib, annab talle aluse käitumismustrite kujunemiseks ning on määravaks teguriks sotsiaalses, emotsionaalses ja vaimses ringis. (Nugin, 2005, lk 117). Uurijad liigitavad erinevaid keskkondi, lähtudes lapsega tegeleja tüübist:

1. Ülestimuleeriv keskkond – täiskasvanu on hooliv ja hell, kuid ärevil ning järeleandlik. Reageerib kiiresti lapse nutule. Vähene iseseisvumisvõimalus.
2. Hoolitsev keskkond – täiskasvanu on hell ja paindlik, kuid mitte järeleandlik. Ei reageeri lapse nutule kiiresti. Hea psühhokliima, kuid vähene rõhk lapse arendavatele tegevustele.
3. Nõudlik keskkond – täiskasvanu on nõudlik ning õpetav. Lapsele võib tunduda, et temast ei hoolita.
4. Alastimuleeriv keskkond – täiskasvanu on ükskõikne ning ei pööra lapsele tähelepanu. Piiride ja normide puudumine, mis võib tekitada käitumisprobleeme (Melhuish & Moss, 1991, viidatud Nugin, 2005, lk 117 kaudu).

Lapse arengu toetamiseks peavad suutma mikrosüsteemis olevad osapooled luua lapsele kombinatsiooni hoolitsevast ja nõudlikust keskkonnast. Täiskasvanu peab olema hell, paindlik ja nõudlik, kuid asetama rõhku ka lapse arendavatele tegevustele ning tegema kõike, et laps tunneks end hoolitsetuna.

1.3. Koostöö olulisus ja selle tasandid ning vormid

Õpetajad ja lastevanemad, kes teevad omavahel koostööd, peavad mõistma koostöö struktuuri ja selle olulisust. Seda teadmist omades ning arvesse võttes saavad nad jõuda koostööle, mis kannab head vilja ning mõjutab positiivselt lapse arengut.

Johnson ja Johnson (1987, lk 30) leidsid oma uuringus, et koostöö täiskasvanute vahel soodustab lapse edukate tulemuste saavutamist, positiivseid suhteid inimeste vahel, sotsiaalset toetust ja positiivse enesehinnangu kujunemist. Bronfenbrenneri (1976, viidatud Ashiabi & O'Neal, 2015, lk 2 järgi) teooria järgi võib vanemate osalemine laste hariduselus avaldada positiivset mõju laste akadeemilistele oskustele. Seda leidis ka Hattie (2009), et lapse õppeedukust saab mõjutada, kaasates lapsevanemaid lapse õppimisprotsessi. Vanemad, kes on kaasatud lasteasutuse töösse, on teadlikud, kuidas lasteasutus toimib, ning on võimelised abistama oma last õppimisel (Gelfer, 1991, lk 164)

Lasteaia ja kodu koostöö põhineb mitmel tasandil ja vormil. Koostöötasanditeks on infovahetus, sisulised arutelud ning osalus. Iga tasand on omal kohal, kas madalamal või kõrgemal ehk on vähem olulisem ja kõige olulisem. Kõige madalam koostöötasand on

infovahetus. Siin eeldatakse, et mõlemad osapooled – õpetaja ja lapsevanem – vahetavad omavahel infot ja informeerivad üksteist toimuvast. Sisulised arutelud on järgmine ehk kõrgem tasand. See põhineb aruteludel ühe isiku, grupi või kooli/lasteaia kohta. Sinna kuuluvad arenguestlused, lastevanemate koosolekud jms. Viimaseks ning kõige kõrgemaks ja olulisemaks tasandiks on osalus ja ühine otsustamine. Selle tasandi koostöö põhineb mõlema osapoole osalemisel otsustusprotsessides, mis puudutavad ühte last, gruppi või lasteasutust (Aas, 2011, lk 13).

Koostööd tehes on oluline teada ka erinevaid koostöövorme, mida kasutada. Õpetajal on palju võimalusi lapsevanemate kaasamiseks ja nende stimuleerimiseks tegema omavahelist koostööd. Koostöövorme saab jaotada viieks. Esimeseks on informatsiooni edastamine ja suhtlemine lapsevanematega. Selle alla kuuluvad silmast silma vestlused, vestlused telefoni, e-kirja või Facebooki teel, samuti ka ankeetküsitlused, infopäevad, infovoldikud, kuukirjad ja lastevanemate koosolekud (Mitt, 2018, lk 17).

Koroona pandeemia tõttu on lasteasutused pidanud rakendama viiruse levikut takistavaid meetmeid ning üks nendest on lasteaeda sisenemise keeld. See aga paneb lasteaiaõpetajaid ja lapsevanemaid kasutama rohkem sotsiaalmeediat ning digivahendeid omavahelisel suhtlemisel. Katariina Lilleorg (2021, lk 14) on oma bakalaureusetöös välja toonud mõned tänapäeval kasutatavad info edastamise veebikeskkonnad:

- Eliis,
- Rühmafoorum sotsiaalmeedias,
- Isiklik rühmablogi,
- E-kirja keskkond (Gmail, Outlook jne).

Teiseks koostöövormiks on lastevanemate nõustamine. Nõustamine tähendab õpetaja jaoks igapäevaseid vestlusi vanematega, grupi- ja arenguestlusi (Mitt, 2018, lk 18). Arenguestlus on tähtis ja vajalik kõikidele osapooltele – lapsele, lapsevanemale ja õpetajale. Hea koostöö täiskasvanute vahel loob lapsele turvalise keskkonna ja kindluse ning tagab hea ja eakohase arengu. Lapsevanem saab arenguestluses olulist infot oma lapse kohta. Õpetaja saab aga tutvuda lapse perekonnas toimuvaga, nende väärtuste ja kasvatuspõhimõtetega. Seda infot saab õpetaja kasutada lapsele eakohase ja sobiva keskkonna loomiseks. Samuti aitab see õpetajal teha paremini oma igapäevast tööd. Edukaks arenguestluse põhjaks on õpetaja ja lapsevanema vaheline toimuv partnerlussuhe (Almann, 2006, lk 53-56). Nõustamise ajal saab õpetaja info edastamiseks kasutada lapse arengumappi ning arengukirjeldusi (Mitt, 2018, lk 18).

Vanemate kaasamine laste tegevustesse on kolmas koostöövorm, mida on õpetajal hea kasutada. Sinna kuuluvad vanemate kaasamine igapäeva õppe- ja kasvatustegevustesse lasteaias, ühisüritustel osalemine, vanemate kutsumine laste väljasõitudele ning vanematele võimaluse andmine oma ameti tutvustamiseks (Mitt, 2018, lk 18). Rockcliffe (i.a) läbiviidud uuringus, mis oli suunatud lastevanemate õppetegevusse kaasamisele, näitas ühe lapsevanema vastus, et lastevanemate kaasatus loob lapsele positiivse arusaama õpitavast. Lapsevanema vastusest selgus, et temale meeldis, kui väiksenäoline oli tema isa kaasatud õppeprotsessi, sest ta oli oma isaga sel ajal väga seotud ja seetõttu õppimine oli väga tore.

Vanemad tahavad, et nende soovide kohta küsitaks ja seda tulebki teha (Tilborg & Es, i.a). Neljanda vormi alla kuuluvad esmased tutvumisvestlused, rahulolu- ja tagasisideküsitlused ning igapäevased vestlused.

Lasteasutuse elus mängib väga suurt rolli ka hoolekogu, kelle ülesandeks on olla kursis ja jälgida, et lasteaia õppe- ja kasvatustegevused oleksid laste arengule ja huvidele vastavad (KELS §24). Viies koostöövorm on hoolekogu töö, kus korraldatakse ümarlaudasid ja töögrupe ning kaasatakse nendesse aktiivseid vanemaid (Mitt, 2018, lk 19).

1.4. Koostööd soodustavad ja takistavad tegurid

Erinevate probleemide vältimiseks tuleks alustada koostööd juba varakult, et õppida tundma lapsevanemate ja lapse vajadusi ning luua omavaheline avatus ja usaldus. Sellest võib sõltuda lapsevanemate hoiak ja suhtumine lasteasutusse, mis on eduka koostöö põhialuseks (Valk & Ress, 2016, lk 44). Oluline on õpetajapoolne koostöövõime, mis on välja toodud ka õpetaja tase 6 kutsestandardis vajalike isikuomaduste all (Kutsekoda veebileht, 2021). Õpetaja peab tundma perekonda, nende elukeskkonda ning teadma seal toimuvast. Iga pere ja nende võimalused on erinevad ning sellega tuleb õpetajal ka arvestada (Almann, 2009, lk 52-53).

Kullamaa (2015, lk 28) uuringust selgus, et õpetajate ja lapsevanemate arvates on koostööd soodustavaks teguriks see, kui lapsevanem tunneb lasteaiaelu vastu huvi; õpetaja ja lapsevanema vahel on head suhted; lapsevanem on aktiivne, osavõtlik ja avatud suhtlemisele; toimub sage ja järjepidev suhtlemine; õpetajal on positiivsed isiksuseomadused; toimuvad ühisüritused ning on ühised eesmärgid ja õpetaja edastab õigeaegset informatsiooni.

Hea koostöö on siis, kui mõlemad osapooled on huvitatud lapse- või lasteaiaelust, neil on omavahel head suhted, nad on aktiivsed ja järjepidevad ning on loonud ühised eesmärgid, mille poole pürgida.

Koostööd takistavad tegurid on tavaliselt tingitud mõlemast osapooldest ning neid saab jaotada kolme gruppi – suhtlusprobleemid, kultuurilised probleemid ja isiklikud probleemid (Valk & Ress, 2016, lk 24). Uuringud on näidanud, et kõige suuremad koostööd takistavad tegurid on mõlemapoolne ajapuudus ja vanemate huvipuudus (Suur, 2014, lk 24). Neid saab liigitada suhtlusprobleemide hulka. Kullamaa (2015, lk 27) bakalaureusetöö tulemustes on näha, et koostööd on takistanud ka vanemate negatiivne hoiak lasteasutuse suhtes ja kinnine, arglik ning ülbe olek. Lapsevanemate hoiakud on õpetajate sõnul tihti peale kaitsvad ning ebameeldiva info saamisel võivad nad muutuda tõrjuvaks. Neid aspekte liigitatakse isiklike probleemide alla ning need võivad olla tingitud ebameeldivatest mälestustest ja negatiivsetest tunnetest lasteasutuse suhtes (Valk & Ress, 2016, lk 24). Üheks takistavaks teguriks võib olla ka õpetajapoolne kindlustunde puudumine ja vähene julgus suhtlemisel probleemsetes situatsioonides (Almann, 2006, lk 94).

Paljudel vanematel on paraku ka raske mõista, kuidas kooli süsteem toimib. Kodus laste julgustamiseks valede võtete ja meetodite kasutamine võib mõjuda lapse arengule negatiivselt. Samuti teeb teadmatuse võtete ja meetodite suhtes koostööd kodu ja lasteasutuse vahel keeruliseks, kuna lapsevanemad ei ole teadlikud, kuidas olla oma lapsele abiks (Hattie, 2009, lk 70). Epstein (1990, viidatud Hornby, 2000, lk 4 järgi) aga tõestas, et enamus lapsevanemaid on huvitatud koostööst lasteasutusega, kuid efektiivne ja tulemusrikas koostöö jääb selle taha, et nad ei tea, mida lasteasutus neilt tegelikult ootab. Lukk (2008, lk 21) tõi ka oma uuringus välja, et vanemad kardavad liiga aktiivset sekkumist lapse haridusellu, mis võib nende arvates tuua halvustava suhtumise kaaslaste ja õpetajate poolt ning nende kavatsused toovad hoopis kahju. Lasteasutuse ülesanne on luua keskkond, kus lapsevanemat oodatakse osalema lasteaiaelus. Kui aga lapsevanemad tajuvad, et õpetajad või lasteasutus ei ole valmis vanemaid kaasama, siis ei ole võimalik luua kodu ja lasteasutuse vahelist koostöösuhet (Hornby & Lafaele, 2011, lk 40).

Rahaline seis ja tööolukord peres võib olla samuti takistavaks teguriks kodu ja lasteasutuse vahelises koostöös. Väikese sissetuleku puhul ei pruugi lapsevanemal olla transpordi võimalust või võimalust palgata lapsehoidja juhul, kui arenguestlused või silmast-silma kohtumised toimuvad ajal, kus laps on kodus. Lapsevanemate töökoht võib takistada

õpetajatega suhtlemast ja vestlustes osalemast mittepaindliku graafiku tõttu (Hornby & Lafaele, 2011, lk 40).

Hornby ja Lagaele (2011, lk 40) on leidnud, et ka lapsevanemate haridustase võib mõjuda koostööle takistavalt. Kõrghariduseta lapsevanemad võivad end tunda mõnes mõttes madalamana kui õpetajad, kes on neist parema kvalifikatsiooni ja teadmistega, ning seetõttu ei soovi õpetajatega koostööd teha.

Suurt rolli mängib koostöös ka keeleline ja kultuuriline taust. Kui kaks osapoolt räägivad erinevates keeltes, võib see tekitada palju arusaamatusi ja ebamugavust, mis takistab hea koostöö kujunemist ja kulgu. Inimeste erinev kultuuriline taust võib aga takistuseks olla seetõttu, et inimesed kasutavad väga erinevaid tugimaastikke. Neil võivad olla erinevad väärtused, traditsioonid, uskumused ja viisid inimestega suhtlemisel (Sandberg & Vuorinen, 2008, lk 158).

Koostööd mõjutavaid tegureid on mitmeid ning need võivad olla seotud nii ühe kui ka mõlema osapoollega. Koostööd tehes tuleb nende teguritega arvestada ning teha kõik võimaliku nende vältimiseks.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Eesmärk ja uurimisküsimused

Kodu ja lasteasutuse vaheline koostöö mõjutab last kõige enam, kuna mõlemad osapooled moodustavad mikrosüsteemi, mis on lapsele kõige lähemal. Varasemate uuringute põhjal võib öelda, et arusaam koostööst õpetajate ja lapsevanemate vahel on erinev. See võib tekitada muresid koostöös ning näitab, et kodu ja lasteasutuse vaheline koostöö ei ole piisav, et tagada lapsele hea arengukeskkond. Koostöö õnnestumise eelduseks on jagatud arusaam koostööst ja vastastikune usaldus kodu ja lasteaia vahel.

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada õpetajate ja lastevanemate arusaamad ja ootused koostööle lapse arengu toetamisel.

Eesmärgist lähtuvalt on püstitatud uurimisküsimused:

1. Milles seisneb lasteasutuse ja kodu koostöö olulisus?
2. Milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang kodu ja lasteasutuse koostööle?
3. Milliseid koostöövorme lasteaiaõpetajad kasutavad?
4. Millised on õpetajate ja lastevanemate arusaamad ja ootused koostööle?
5. Millised on nende hinnangul koostööd soodustavad tegurid ja millised takistavad tegurid?

2.2. Metoodika

Uurimistöö läbiviimiseks kasutas autor kvantitatiivset uurimisviisi. Uurimisviisist lähtudes kasutas autor info kogumiseks küsitlust, kuna see võimaldab koguda numbrilisi andmeid hoiakutest, inimeste arvamustest või suundumustest. (Creswell, 2009) Autor kasutas mõõtevahendina ankeeti, kuna see võimaldab kaasata uuringusse suurt valimit ning üldistada tulemusi (Creswell, 2009). Ankeedil on ka omad puudused, näiteks ei saa uurija kontrollida, kui ausalt uuritavad küsimustele vastasid ning kuidas nad küsimusi tõlgendasid. Eeliseks on aga see, et andmete kogumine toimub kiiresti ja lihtsalt.

Uuringu läbiviimiseks koostas autor kaks ankeeti, kasutades selleks Google Forms'i küsitluskeskkonda. Üks oli mõeldud rühmaõpetajatele (LISA 1) ning teine lapsevanematele (LISA 2). Ankeedi tasutaküsimused oli autor ise välja mõelnud. Sisulisi küsimusi koostas autor teoreetiliste lähtekohtade ja Maarja Kullama (2014), Katariina Lilleoru (2021) ning Merike Puuri(2019) töödes kasutatud ankeetide põhjal. Mõlemad ankeedid koosnesid 21 küsimusest, millest viis olid taustainfo küsimused. Ankeedis kasutati kinniseid, avatuid ja poolavatuid küsimusi.

Tulemused analüüsi, kasutades MS Office Exceli tabelarvutusprogrammi. Kinniste küsimuste analüüsimiseks kasutas autor protsentanalüüsi. Avatud küsimusi analüüsid kasutas autor kontentanalüüsi, kus ta kirjutas kõik lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vastused välja ning seejärel grupeeris need ühiste kategooriate alla. Kategooriate moodustamisel lähtus autor teoreetilisest taustast, kuna kontentanalüüsi puudus on see, et uurija võib analüüsimisel keskenduda esmamuljele, teha liiga kiireid otsuseid kodeerimisel ning analüüs ei pruugi olla objektiivne. Seda võib põhjustada suur tekstide hulk. (Kalmus, 2015)

Küsimustikus on hinnangute andmiseks kasutatud Likerti ning reitinguskaalat. Reitinguskaalal olevad numbrid tähendavad: 1 – Väga halb, 2 – Halb, 3 – Keskmine, 4 – Hea, 5 – Väga hea.

2.3. Valim

Uurimuse läbiviimiseks valis autor Rae, Jõelähtme, Raasiku ja Kuusalu vallas asuvad lasteaia. Tegemist on mugavusvalimiga. Uurimistöö valimi moodustavad eelnevalt nimetatud valdades tegutsevate lasteaedade rühmaõpetajad ja lapsevanemad. Valdade kodulehekülje andmetel on Rae vallas 11 lasteaeda ning üks eralasteaed, Jõelähtme vallas on kolm lasteaeda, Raasiku vallas on kaks lasteaeda ning Kuusalu vallas on neli lasteaeda. Kõikides lasteaedades kokku oli umbes 255 õpetajat. Lastevanemate arvu ei olnud autoril võimalik andmete puudumise tõttu kokku arvutada. Kogu valimit moodustas 32 lasteaiaõpetajat ja 31 lapsevanemat. Kokku oli 63 vastajat. Lasteaedade ja rühmade e-posti aadressid leiti lasteaedade kodulehelt.

Kõik õpetajad, kes vastasid ankeedile, olid naissoost. Kõige suurema osa moodustasid õpetajad vanuses 31-40 aastat (34,4%) ja 41-50 aastat (34,4) – kokku 22 inimest (68,8%). Viis (15,6%) õpetajat on 21-30 aasta vanused; neli õpetajat (12,5%) on 51-60 aasta vanused ja üks (3,1%) õpetaja on enam kui 61 aasta vanune. Küsitluses ei osalenud ühtegi õpetajat vanuses 18-20 aastat (Tabel 1).

Suurimal osal vastanutest (68,8%) oli omandatud kõrgharidus. 28,1% õpetajatest oli kesk- või keskeriharidusega ning 3,1% oli põhiharidus. Uuringus ei osalenud ühtegi kutseharidusega õpetajat (Tabel 1).

Kõige rohkem vastajaid (21,9%) oli tööstaažiga kuni 3 aastat ning kõige vähem vastajaid (3,1%) oli kuni aastase töökogemusega (tabel 2).

Tabel 1. Valimi taustaandmete kirjeldus

	Lasteaiaõpetajad	Lapsevanemad
Vanus:	Protsent (%)	Protsent (%)
18-20 aastat	0	0
21-30 aastat	15,6	0
31-40 aastat	34,4	83,9
41-50 aastat	34,4	16,1
51-60 aastat	12,5	0
61-... aastat	3,1	0
Teie sugu:		
M	0	19,4
N	100	80,6
Haridus:		
põhiharidus	3,1	0
keskharidus/keskeriharidus	28,1	12,9
kutseharidus	0	3,2
kõrgharidus	68,8	83,9
Emakeel:		
eesti keel	93,8	90,4
vene keel	3,1	6,4
ukraina keel	0	3,2
kakskeelne	3,1	0

Kõige rohkem vastajaid (21,9%) oli tööstaažiga kuni 3 aastat ning kõige vähem vastajaid (3,1%) oli kuni aastase töökogemusega (Tabel 2).

Tabel 2. Lasteaiaõpetajate tööstaaž

Tööstaaž	Protsent (%)
Aastane kogemus	3,1
1-3 aastat	21,9
4-6 aastat	12,5
7-10 aastat	18,8
10-15 aastat	9,4
15-20 aastat	9,4
20-25 aastat	15,6
Rohkem kui 25 aastat	9,4
Kokku	100

Lapsevanemate ankeedile vastas 19,4% meessoost ja 80,6% naissoost lapsevanemat. Kõige rohkem (83,9%) oli vastajaid vanuses 31-40 aastat ning kõige vähem (16,1%) vanuses 41-

50 aastat. Küsitluses ei osalenud mitte ühtegi lapsevanemat vanuses 18-20 aastat, 21-30 aastat, 51-60 aastat ning enam kui 61 aastat. Suurim osa vastajatest (83,9%) omas kõrgharidust. 12,9% lapsevanematest on keskharidus või keskeriharidus ning 3,2% lapsevanematest on kutseharidus. Põhikooliharidusega vastajaid lapsevanemate seas ei olnud. Enamus (90,4%) vastajaid märkisid emakeeleks eesti keele, 6,4% lapsevanemate emakeeleks oli vene keel ning 3,2% lapsevanemate emakeeleks oli ukraina keel.

Üle poole (71%) lapsevanematest märkisid oma laste vanuseks 5-6 aastat ja 6-7 aastat. Kõige vähem (9,7%) oli uuringus lapsevanemaid, kelle laste vanus on 3-4 aastat. 22,6% lapsevanemaid valisid kaks vanuse vahemikku (Tabel 1).

2.4. Protseduur

Uuringu alustamiseks koostas autor kaks küsimustikku, kasutades Google Forms'i keskkonda. Ankeet sai valmis 2022. aasta veebruari alguses ning e-kiri uuringus osalemise palvega saadeti Rae valla lasteaedade direktoritele 7. veebruaril 2022. Meeldetuletuskiri saadeti nädal hiljem lasteaedade rühmade e-posti aadressile. Kuna nädal aega peale meeldetuletuse saatmist vastajate arv ei olnud piisav, laiendas autor valimit ning saatis ankeedid Jõelähtme, Raasiku ja Kuusalu valla lasteaedade direktoritele. Kolm päeva hiljem saadeti meeldetuletus kolme valla lasteaedade rühma e-posti aadressile. Kogu uurimisprotsess kestis kolm nädalat. Kokku vastas ankeetidele 63 inimest – 32 õpetajat ja 31 lapsevanemat.

3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED

3.1. Õpetajate ja lastevanemate arusaam koostööst

Lapsevanemate jaoks tähendab koostöö ennekõike ühise eesmärgi nimel tegutsemist. Samuti tähendab see ka tihedat, aktiivset ja ausat omavahelist suhtlust, tagasisidestamist ning mõlemapoolset info edastamist, kus esineb avatud olek, usaldus, austus, viisakus ja teotus.

See on kaheasuunaline info liikumine ja kokku lepitud eesmärkide poole liikumine, samal ajal teineteist toetades ja kuulates (ka võttes arvesse) vastaspoole tagasiside. Kindlasti on väga oluline usaldus ja avatus. (Lapsevanem)

Suhtlust õpetajatega, ühiste eesmärkide seadmist, nende nimel ühist pingutamist ja üksteise toetamist nende saavutamisel. (Lapsevanem)

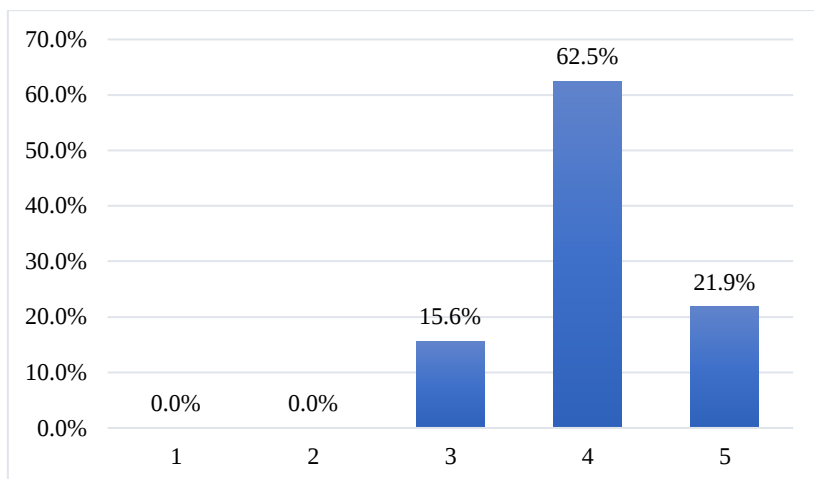
Üle poolte lasteaiaõpetajatest vastas, et koostöö tähendab nende jaoks ühise eesmärgi nimel töötamist. Õpetajate jaoks tähendas koostöö ka vastastikust austust, ausust, usaldust ja mõistvat suhtumist.

Koostöö on ühise eesmärgi nimel töötamine ja üksteise toetamine sellel teekonnal. (Lasteaiaõpetaja)

Koostöö on koos töötamine vastastikuse mõistmise ja suhtlemise õhkkonnas. (Lasteaiaõpetaja)

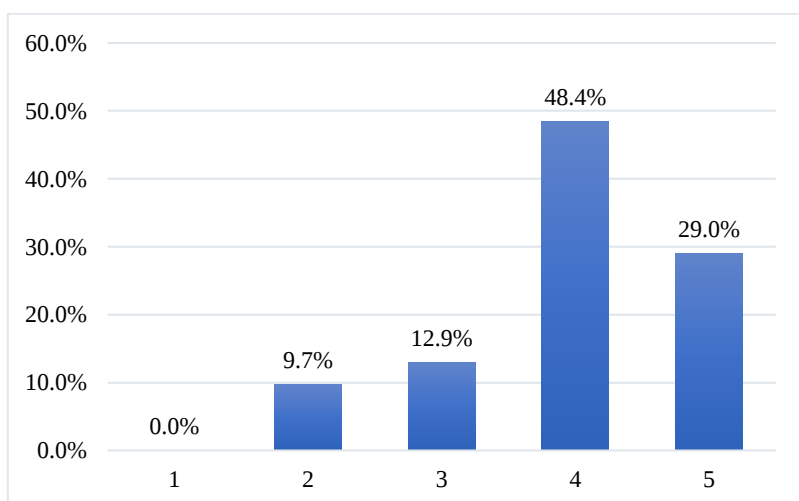
3.2. Respondentide hinnang kodu ja lasteasutuse koostööle

Õpetajatest 21,9% arvasid, et koostöö kodu ja lasteasutuse vahel on väga hea. Vastanutest 62,5% hindasid koostööd hindegaga 4 ning 15,6% õpetajaid hindasid koostööd hindegaga 3. Mitte ühegi õpetaja hinnangul ei olnud koostöö halb ega väga halb (Joonis 2).

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate hinnang koostööle rühma tasandil

Uuringu tulemusena selgus, et 29% lapsevanematest arvavad, et kodu ja lasteasutuse koostöö on väga hea ning andsid sellele hinde 5. Vastanutest 48,4% hindasid kodu ja lasteasutuse koostööd hindeg 4. Lapsevanematest 12,9% arvas, et koostöö on keskmine ning andsid selle hindeks 3. Vastanutest 9,7% arvavad, et koostöö on halb ning hindasid seda 2-ga. Mitte ükski vastajatest ei hinnanud koostööd väga halvaks (Joonis 2). Hindamine toimus viie palli süsteemis.

Joonis 3. Lapsevanemate hinnang koostööle rühma tasandil

Suurem osa lastevanemaid ja lasteaiaõpetajaid hindab omavahelist koostööd heaks või väga heaks. Veidi vähem kui kümnendik vanematest arvas, et koostöö on pigem halb. Seega võib tulemuste põhjal öelda, et õpetajad hindavad koostööd positiivsemalt kui lapsevanemad.

3.3. Koostöö olulisus lastevanemate ja õpetajate hinnangul

Nii lapsevanemad (100%) kui ka lasteaiaõpetajad (100%) peavad kodu ja lasteasutuse koostööd väga oluliseks. Mitte ükski vastaja ei pidanud seda vähem oluliseks.

Lapsevanemad kui ka lasteaiaõpetajad on ühisel arvamusel, et koostöö on lasteasutuses oluline lapse arengu toetamiseks, hea arengukeskkonna loomiseks ja lasteaiaiga kohanemiseks. Kaheksa lapsevanemat märkisid, et koostöö on oluline ühiselt ja samade põhimõtete järgi tegutsemiseks lasteaias ja kodus.

Lasteaiast saadud tagasiside põhjal tean, millele kodus tähelepanu pöörata. Kui lapsel on mingisugused nõrgad küljed, mis vajaks tegelemist, siis selle tagasisidega saan pöörata tähelepanu. Näiteks laps hoiab pliatsit ja/või lusikat/kahvlit valesti, siis pööran kodus söögilauas sellele tähelepanu ja suunan õigesti hoidma, sama ka joonistades. Lasteaied saab vanemalt mingisugust infot, mida mina oluliseks pean. (Lapsevanem)

Koostöö kodu ja lasteasutuse vahel on oluline lapse arengu toetamiseks ja lapse positiivse enesehinnangu kujunemiseks. Toimiv koostöö lasteasutuse ja kodu vahel loob turvalise ja usalduväärse õpikeskkonna. Kui lapsevanema ja õpetaja vaheline koostöö toimib, siis on ka laps rõõmsam ja tema areng efektiivsem. (Lasteaiaõpetaja)

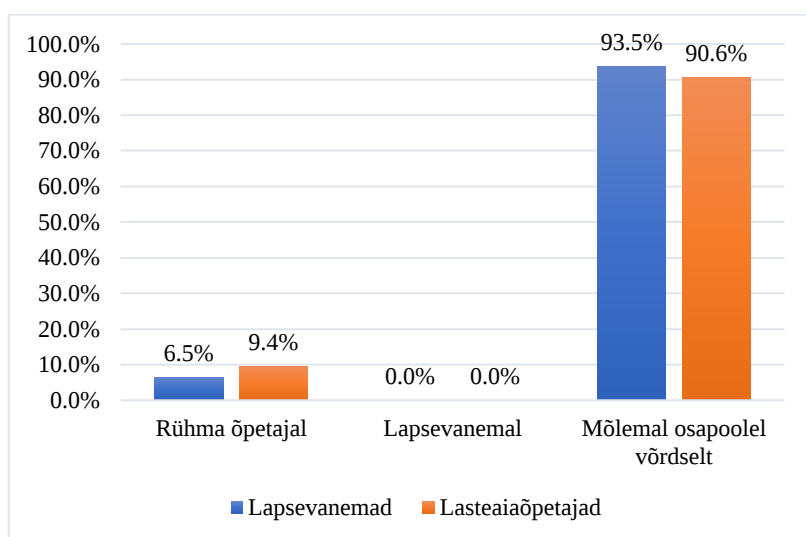
Lapsevanemad on ka arvamusel, et kuna laps on suurema osa oma päevast lasteaias, siis tänu heale koostööle saavad nad informatsiooni ja tagasisidet lapse arengu kohta ning olla kindlad, et laps on lasteaias hoitud. Lasteaiaõpetajad märkisid samuti koostöö olulisuse põhjuseks lapse turvalisuse ja turvatunde tagamise.

Lapse arengut soodustab ilmselt rohkem, kui nii kodus kui lasteaias antakse lapsele samu signaale ja juhiseid. Kui lapsevanem teab, mida lasteaias tehakse, saab lapsevanem lasteaias õpitut kinnistada või aidata lapsel lasteaias tehtust rääkida (küsites lapselt "mis sa täna tegid?" laps reeglina ei mäleta aga küsites "mida te täna küpsetasite?" saab jutu märksa paremini jooksmas) (Lapsevanem)

Lapsevanemad tõid välja toodud koostöö olulisuse põhjuseks ka probleemide lahendamise, info liikumise, tervikliku maailmapildi loomise ning koolivalmiduse tagamise. Viimasega olid nõus ka lasteaiaõpetajad. Nemad tõid ka välja, et toimiva koostööga saab rääkida muredest ja neid lahendada, vältida möödarääkimisi, toetada lastevanemaid, luua usaldust

ning tagada lapse hakkama saamist elus. Üks lasteaiaõpetaja märkis, et ilma koostööta ei toimi midagi.

Enamus lasteaiaõpetajaid (90,6%) ning lapsevanemaid (93,5%) arvas, et koostöös peab initsiatiiv olema mõlemal osapoolel võrdselt. 9,4% lasteaiaõpetajatest ja 6,5% lapsevanematest märkisid, et initsiatiiv peaks olema hoopis rühmaõpetajal. Mitte ükski lasteaiaõpetaja ega lapsevanem ei vastanud, et initsiatiiv peab olema lapsevanemal (Joonis 4).

Joonis 4. Lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate arvamus initsiatiivi võtmisest koostöös

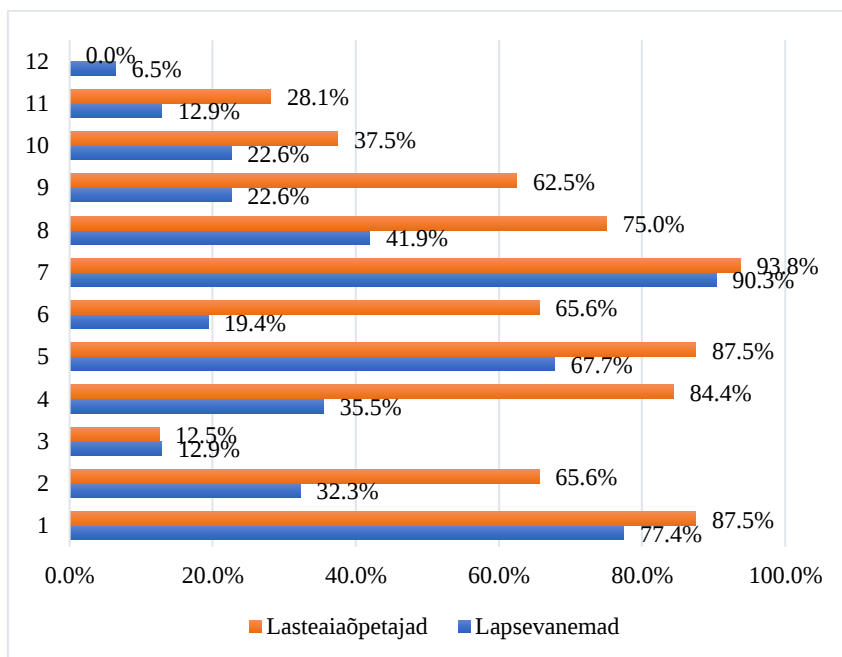
Selles küsimuses olid lapsevanemate ja õpetajate arvamused sarnased, koostöö sujumise eest vastutavad mõlemad osapooled võrdselt. Väikese osa vastajate arvates peaks ainult õpetaja initsiatiivi üles näitama.

3.4. Koostöövormide kasutamine ja lastevanemate ning õpetajate eelistused

Koostöövormide kasutamise välja selgitamiseks paluti lasteaiaõpetajatel ja lapsevanematel vastata järgmistele väidetele.

1. Õpetaja saadab e-kirju
2. Õpetaja paneb teated rühma teadetetahvlile
3. Õpetaja korraldab infopäevi
4. Õpetaja peab lapsevanematega pikemaid silmast-silma vestlusi
5. Õpetaja korraldab arenguvestlusi
6. Õpetaja helistab vanematele
7. Õpetaja lisab informatsiooni Eliisi, Facebooki gruppi, blogisse
8. Õpetaja nõustab lapsevanemaid lapsega seotud küsimustes
9. Õpetaja korraldab ühisüritusi vanematega
10. Õpetaja kutsub lapsevanemaid rühma abilisteks

11. Õpetaja saadab rahulolu- ja tagasisideküsimustikke
12. Muu

Joonis 5. Kasutatavad koostöövormid lasteaias

Õpetajatest 93,8% vastas, et nad lisavad kogu informatsiooni Eliisi, Facebooki gruppi või blogisse; 87,5% korraldavad arenguvestlusi ning saadavad lapsevanematele e-kirju; 84,4% peavad lapsevanematega pikemaid silmast silma vestlusi; 75% nõustavad vajadusel lapsevanemaid lastega seotud küsimustes; 65,6% panevad rühma teadetetahvlile teateid ning suhtlevad lapsevanematega telefoni teel; 62,5% korraldavad ühisüritusi; 37,5% kutsuvad lapsevanemaid rühma abilisteks; 28,1% saadavad lapsevanematele rahulolu- ja tagasisideküsimustikke ning 12,5% korraldavad vanematele infopäevi (Joonis 5).

Lapsevanematest 90,3% märkisid, et nende lapse rühmaõpetaja lisab informatsiooni Eliisi, Facebooki gruppi või blogisse; 77,4% vanematest vastasid, et õpetaja saadab nendele e-kirju; 67,7% vanemaid vastasid, et õpetaja korraldab arenguvestlusi; 41,9% vanematest märkisid, et õpetajad nõustavad neid lastega seotud küsimustes; 35,5% vanemaid vastasid, et õpetaja peab nendega pikemaid silmast silma vestlusi; 32,2% vanematest vastasid, et õpetaja paneb teated rühma teadetetahvlile; 22,6% vanematest vastasid, et õpetaja korraldab ühisüritusi ja kutsub vanemaid rühma abilisteks; 19,4% vanemaid märkisid, et õpetaja suhtleb nendega telefoni teel ning 12,9% vastasid, et õpetaja korraldab infopäevi ja saadab rahulolu- ja tagasisideküsimustikke (Joonis 5).

Kõige rohkem tõid lasteaiaõpetajaid välja, et nende eelistus koostöövormide suhtes on silmast-silma vestlused lapsevanematega. Teisel kohal olid arenguvestlused, suhtlus e-kirja teel, info lisamine Eliisi ning ühisüritused. Vähesed õpetajad eelistavad teateid teadetetahvlil, vanemate nõustamist, infopäevade korraldamist, suhtlust telefoni teel, vanemate abilisteks rühma kutsumine ning rahulolu- ja tagasisideküsimustikke. Mõni õpetaja tõi välja, et eelistab vanemate kaasamist ühisürituste ettevalmistusprotsessi ning veebivestlusi, mis on tänapäeval pandeemia tõttu aktuaalseks saanud.

Kõige tõhusamad on igapäevased silmast-silma vestlused. Nii kasvab usaldus ja saab anda vastastikku tagasisidet ja tähelepanekuid. (Lasteaiaõpetaja)

Igapäevaselt lihtsa ja üldise informatsiooni edastamiseks kasutan Eliisi ja e-kirju. See on lihtne ja kättesaadav kõigile. Kui teemasid on mitmeid ning selleks on vaja ka vanemate arvamust, siis korraldame koosoleku. Asjaolud, mis puudutavad otseselt last ning kui igaõhtusest tagasisideastamisest jääb väheseks, korraldame ümarlaua/arenguvestluse. Iga eesmärgi jaoks oma vahend. (Lasteaiaõpetaja)

Suurem osa lapsevanemaid eelistavad silmast silma vestlusi, arenguvestlusi, e-kirja teel vestlusi, info lisamist Eliisi või Facebooki gruppi. Samuti on lapsevanemad välja toonud, et nad soovivad nõustamist ning ühisüritusi. Infopäevi, teateid rühma teadetetahvlil, suhtlust telefoni teel ning rahulolu- ja tagasisideküsitlusi eelistasid väga vähesed lapsevanemad.

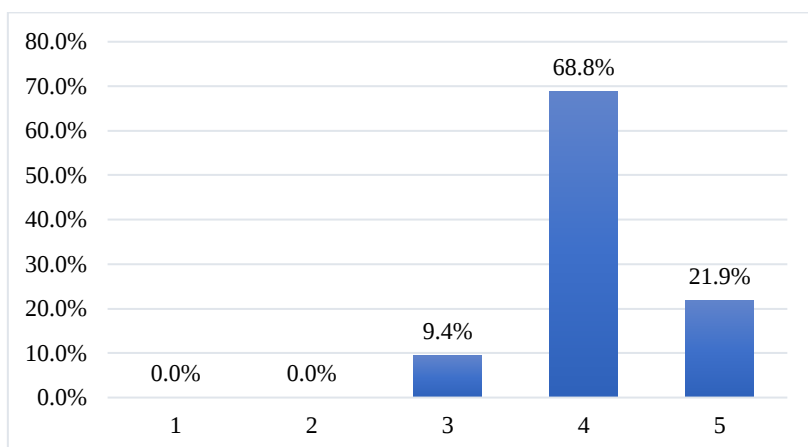
Lisainfo FB gruppi ja Eliisi (sealt saab kõige olulist infot, teavitusi jne), arengu ja silmast-silma vestlused (need võimaldavad küsida konkreetseid ja oma last puudutavaid küsimusi, saab ka tagasisidet ja nõuandeid), nõustamine (kuva vanemad ei ole pedagoogid ja vahest nõuanne on väga oodatud), ühisüritused vanematega (lahjendab rutiini, teeb lasteaja rohkem "avatuks" ja kodusemaks lapsele. (Lapsevanem)

Eliisi kaudu on väga hea infot saada (kiire info liikumine). Kui on mõni pikem küsimus/teema, siis silmast-silma vestlus (personaalsem). (Lapsevanem)

Õpetajad kasutavad kõige rohkem interneti teel info edastamist ning kõige vähem infopäevade korraldamist. Samas aga mõlemad osapooled eelistavad pigem silmast-silma vestlusi ning arenguvestlusi.

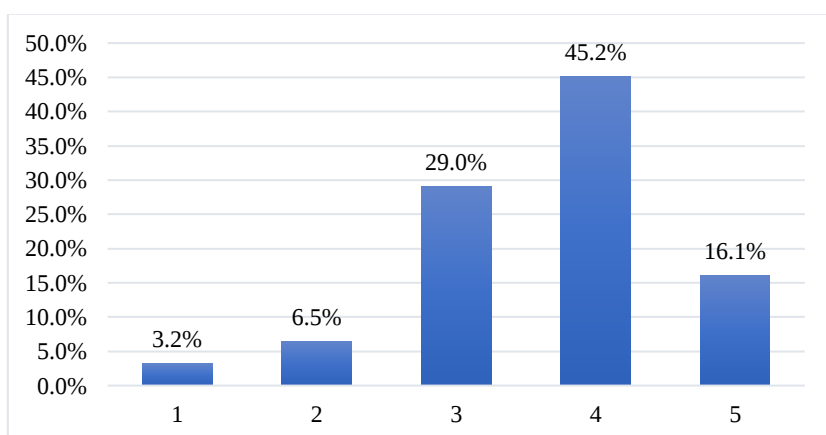
3.5. Hinnang oma ja koostööpartneri panusele kodu ja lasteasutuse vahelisesse koostöösse ning panustamise viisid

Õpetajatest 68,8% märkisid, et nende panus kodu ja lasteasutuse vahelisesse koostöösse on hinde 4 vääriline; 21,9% õpetajatest hindasid enda panust koostöösse hindegaga 5 ning 9,4% õpetajatest arvas, et nende panus koostöösse on keskmine. Mitte ükski vastaja ei märkinud, et nende panus koostöösse on halb või väga halb (Joonis 6).

Joonis 6. Lasteaiaõpetajate hinnang enda panusele koostöös

Oma panust kodu ja lasteasutuse vahelisesse koostöösse hindas 45,2% lapsevanematest heaks ning panid sellele hindeks 4; 29% lapsevanemaid hindasid oma panust hindegaga 3; 16,1% lapsevanemate hinnangul on nende panus koostöösse väga hea ning hindasid seda hindegaga 5; 6,5% lapsevanemaid panid enda panuse hindeks 2 ning 3,2% lapsevanematest hindas enda panust väga halvaks (Joonis 7).

Joonis 7. Lastevanemate hinnang enda panusele koostöös

Lapsevanematel ja õpetajatel paluti välja tuua nende panustamise viisid kodu ja lasteaia vahelisesse koostöösse. Vastustest selgus, et õpetajad panustavad kõige rohkem koostöösse

õigeaegse info jagamise, tagasiside andmise ning ühisürituste korraldamise ja sinna vanemate kaasamise kaudu. Samuti korraldavad õpetajad arenguestlusi ning toetavad ja nõustavad vanemaid. Suhtlus vanematega on avatud ning vahetu. Õpetajad dokumenteerivad rühmas toimuvat piltide ja videote abil ning kasutavad selle avaldamiseks Eliisi keskkonda. Mõni õpetaja märkis, et suhtleb vanematega veebi teel.

Esmalt usalduse loomine läbi avatud suhtluse. Selleks olen kasutanud erinevaid võimalusi - kohtumised, koosolekud, ühisüritused. Teiseks on oluline lapsevanemate kaasatus. Selleks olen andnud lapsevanematele võimaluse osaleda rühma ühisüritustes (ka korralduslikus mõttes on saanud lapsevanemad ühisüritustesse panustada). (Lasteaiaõpetaja)

Igapäevaselt Eliisis päevakirjelduste ja fotode kaudu, rühmaürituste kaudu (praegu on keeruline "kontaktivaba" aeg ja tuleb mõelda teisi lahendusi - fotod, videod jne.) (Lasteaiaõpetaja)

Suurem osa lapsevanematest panustavad kodu ja lasteasutuse koostöösse lasteaia tegevustes osalemise kaudu. Samuti suhtlevad nad tihedalt õpetajatega, jagavad rõõme ja muresid, jälgivad Eliisi, tegelevad kodus lapsega ning osalevad õppe- ja kasvatustegevuse ettevalmistusprotsessides ja koosolekutel. Väike osa vastanutest märkis, et nad vastavad õpetaja kirjadele, suhtlevad teiste vanematega, osalevad arenguestlustel, tunnustavad õpetajat, osalevad hoolekogus ning uurivad õpetajatelt lapse kohta.

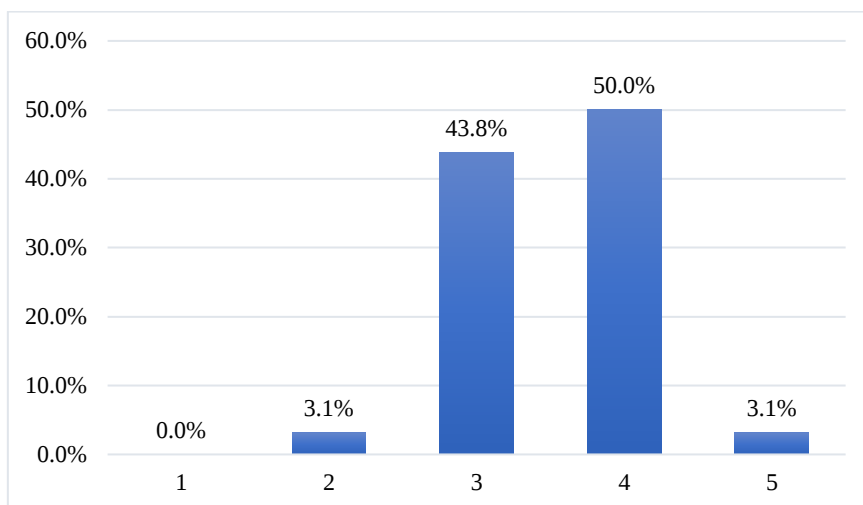
Aktiivne suhtlus, valmis alati kaasa mõtlema ja aitama kui õpetajad näiteks mõne ürituse või sündmuse puhul seda vajavad. Aus ja avatud tagasiside õpetajatele. Ka nende tunnustamine. (Lapsevanem)

Informeerin lasteaeda, kui on lapsega seonduvalt midagi toimunud, mis võib tema käitumist mõjutada, toetan last arenguestlustel kokku lepitud arengu saavutamisel, uurin lapse kohta õpetajatelt, kui näen mingit käitumise muutust. (Lapsevanem)

Lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad hindavad oma panust koostöösse pigem heaks. Lasteaiaõpetajate panus seisneb tagasiside ja info edastamises ja arenguestluste läbiviimises. Lastevanemate panus seisneb lasteaiategevustes osalemises.

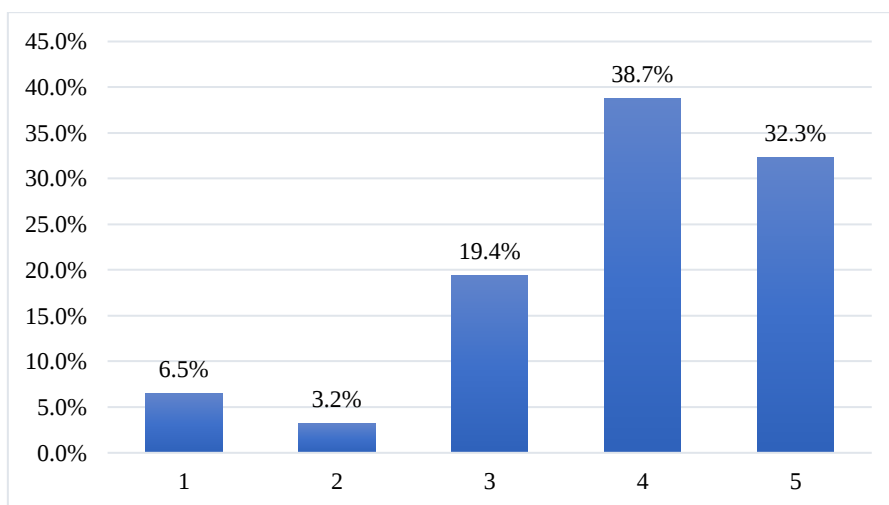
Lasteaiaõpetajatest 50% hindavad lapsevanemate panust koostöösse heaks; 43,8% õpetajate hinnangul on lastevanemate panus koostöösse keskmine; 3,1% õpetajaid andis vanemate

panuse hindeks 5 ja 2. Mitte ükski õpetaja ei hinnanud vanemate panust koostöösse väga halvaks (Joonis 8).

Joonis 8. Lasteaiaõpetajate hinnang lastevanemate panusele koostöös

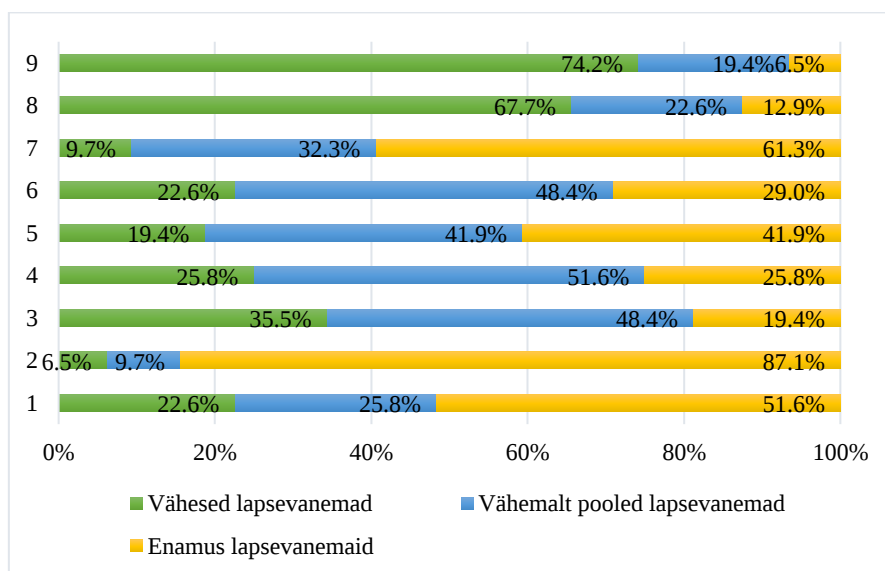
Lapsevanematest 38,7% märkisid õpetaja panuse hindeks 4; 32,3% hindasid õpetaja panust hindega 5; 19,4% hindasid õpetaja panust koostöösse keskmiseks; 6,5% hindasid õpetaja panust koostöösse hindega 1 ning 3,2% pani õpetaja panuse hindeks 2 (Joonis 9).

Joonis 9. Lapsevanemate hinnang lasteaiaõpetaja panusele koostöös

Kõige suurem osa (87,1%) õpetajatest märkisid, et lapsevanemad panustavad kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse arenguvestlustes osalemisel. Kõige vähem panustavad lapsevanemad õpetajate arvates hoolekogus osalemise (74,2%) ja rühmas abistamisega (67,7%). Vähemalt pooled lapsevanemad panustavad koostöösse õpetajate sõnul omavahelist koostööd tehes (48,4%), rühma infostendil olevat infot lugedes (48,4%) ning külastades Eliisi (51,6%) (Joonis 10).

1. Loevad ja vastavad õpetaja e-kirjadele.
2. Osalevad arenguvestlustel.
3. Panevad tähele infostendil olevaid teateid.
4. Küllastavad Eliisi keskkonda.
5. Esitavad küsimusi oma lapse arengu kohta.
6. Teevad omavahelist koostööd.
7. Osalevad infopäevadel/koosolekutel.
8. Käivad rühmas abistamas.
9. Osalevad hoolekogus.

Joonis 10. Lapsevanemate koostöösse panustamise viisid lasteaiaõpetajate hinnangul

Lastevanematel paluti kirjutada, kuidas nende arvates saaks rühmaõpetaja soodustada kodu ja lasteasutuse vahelist koostööd. Uuringust selgus, et suurem osa lapsevanemaid on arvamisel, et õpetaja soodustaks koostööd, viies läbi rohkem silmast silma avatuid ja vahetuid vestlusi. Paljud lapsevanemad mainisid ka, et õpetaja tagasiside andmine on oluline koostöö soodustamiseks. Lapsevanemad tõid välja ka, et koostöö soodustamiseks võiks õpetaja edastada õigeaegselt infot lapse ja lasteaia toimuva kohta, olla operatiivsem ja aktiivsem, püsida enda ametikohal pikemalt, omada positiivset hoiakut, võtta initsiatiivi, omada häid suhtlemisoskusi, omandada pedagoogilist haridust, arvestada vanemate soovidega, leida aega vanematega suhtlemiseks, tunda reaalset huvi laste ja oma töö vastu, korraldada ühisüritusi ning jagada päevategevusi meedia kaudu. Oli ka vanemaid, kelle arvates õpetajad teevad juba palju, ning nad ei osanud midagi selle küsimuse all vastata.

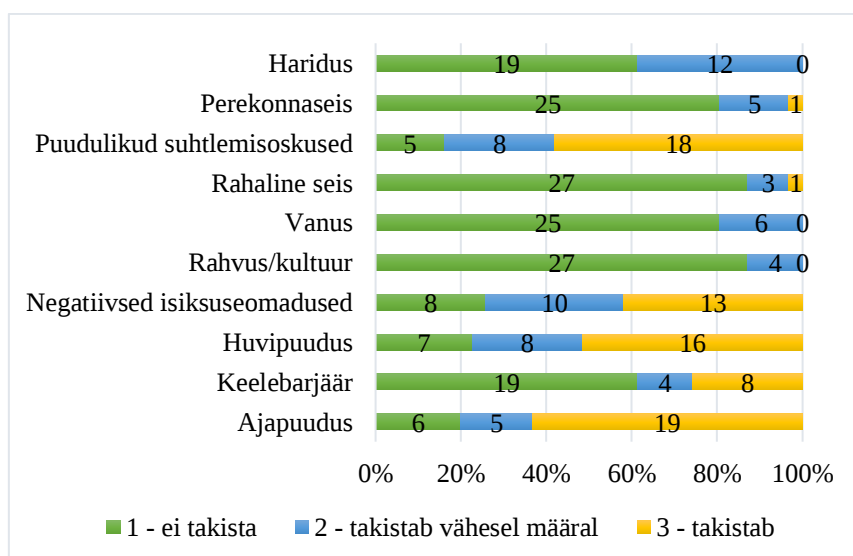
Läbi rohkem suhtlemise ja info edastamise. Seeläbi tekib lapsevanema tunne, et ta on oodatud kaasa mõtlema. Eriolukord on siis, kui lasteaed on oma juhtimispõhimõtetes juba natuke selline, et lasteaed ja kodu on eraldiseisvad asjad

ning vanemad väga palju ei kaasata - näiteks puuduvad üritused kus lapsevanemad saaksid tulla lapse esimest vaatama või koos midagi tähistama. Õpetajal sel juhul ka keeruline üksinda võtta vastutust ja koostööd arendada. Tema töötab ikkagi mingis süsteemis, mis peaks loodam eeldused ja võimaõlused koostööks.(Lapsevanem)

Õpetajad peaksid esmalt omandama pedagoogilise hariduse, et oleks oskus lastega süsteemselt ja targalt tegeleda. Teiseks peaks neile tekkima reaalne huvi nende laste ja oma töö osas. (Lapsevanem)

Mõlema osapoolle hinnang teineteisele koostöösse panustamisele oli pigem hea, kuid oli ka neid, kelle arvates panus on halb või väga halb. Õpetajate arvates panustavad lapsevanemad koostöösse kõige enam arenguvestlustel osalemise kaudu. Lapsevanemate arvates võiksid õpetajad soodustada koostööd silmast silma vestluste korraldamisega.

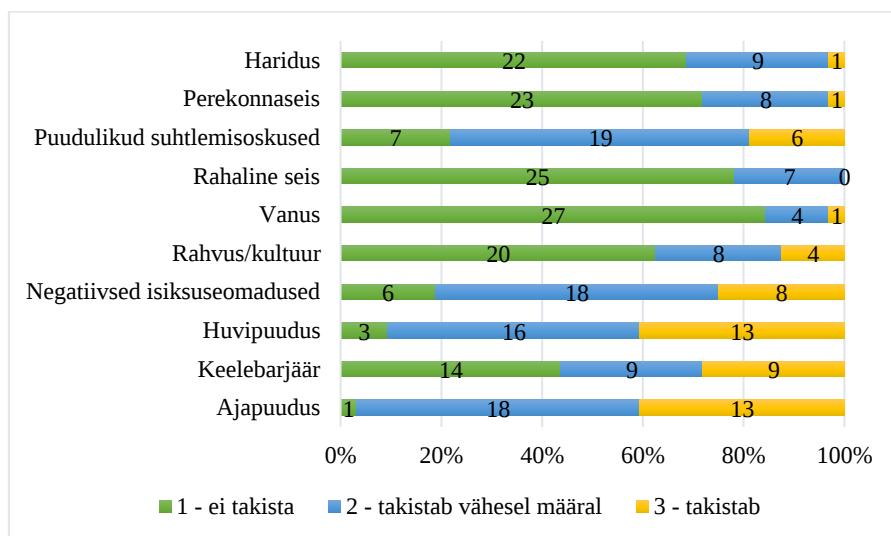
3.6. Koostööd takistavad ja soodustavad tegurid lastevanemate ja õpetajate hinnangutes

Joonis 11. Lapsevanemate hinnang koostööd takistavatele teguritele

Jooniselt 11 on näha, et lapsevanemate arvamusel takistavad koostööd kõige enam ajapuudus (61,3%), puudulikud suhtlemisoskused (58,1%), huvipuudus (51,6%) ja negatiivsed isiksuseomadused (41,9%). Vanemate sõnul ei takista koostööd haridus (61,3%), perekonnaseis (80,6%), rahaline seis (87,1%), vanus (80,6%), rahvus või kultuur (87,1%) ning keelebarjäär (61,3%). Oli ka vanemaid, kelle arvates puudulik haridus (38,7%), perekonnaseis (16,1%), puudulikud suhtlemisoskused (25,8%), rahaline seis (9,7%), vanus (19,4%), rahvus või kultuur (12,9%), negatiivsed isiksuseomadused (32,3%),

huvipuudus (25,8%), keelebarjäär (12,9%) ning ajapuudus (16,1%) takistavad koostööd vähesel määral.

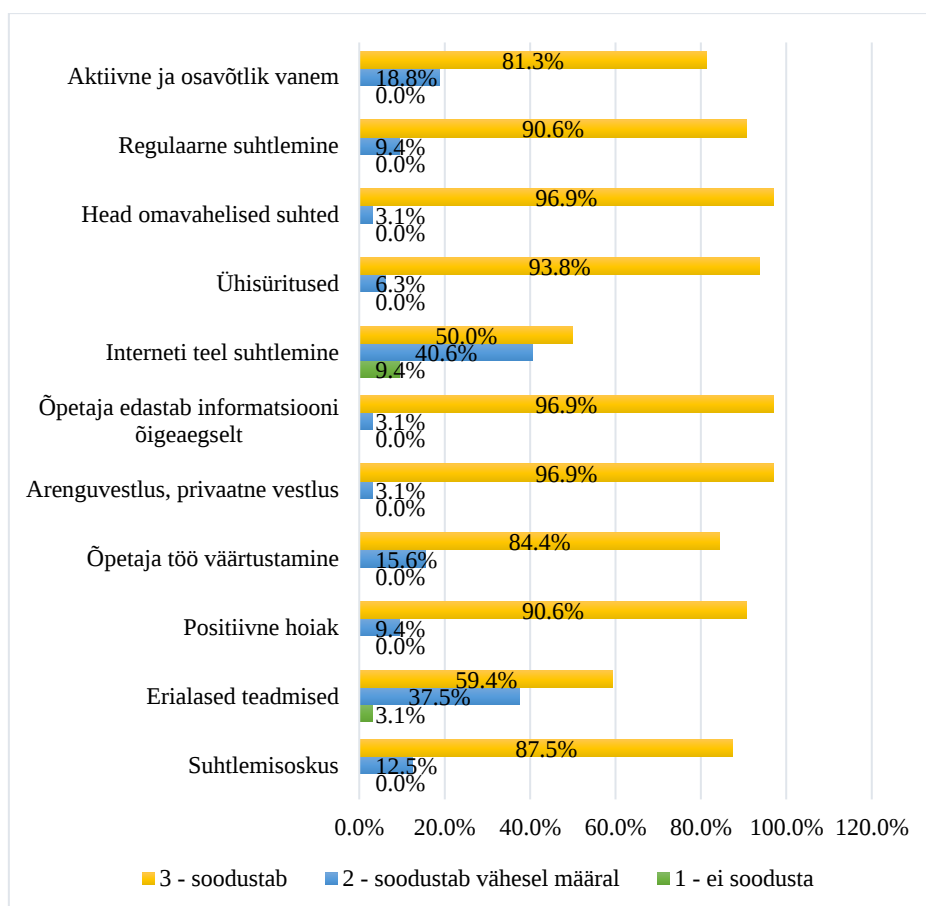

Joonis 12. Lasteaiaõpetajate hinnang koostööd takistavatele teguritele

Uuringust selgus, et lasteaiaõpetajate arvates on vähe tegureid, mis takistavad koostööd. Alla poole õpetajatest (40,6%) olid arvamisel, et ajapuudus ja huvipuudus takistavad koostööd. Kõige rohkem lasteaiaõpetajaid aga vastas, et ajapuudus (56,3%), huvipuudus (50%), puudulikud suhtlemisoskused (59,4%) ning negatiivsed isiksuseomadused (56,3%) takistavad koostööd vähesel määral. Suurem osa õpetajatest oli arvamisel, et haridus (68,8%), perekonnaseis (71,9%), rahaline seis (78,1%), vanus (84,4%), rahvus/kultuur (62,5%) ning keelebarjäär (43,8%) ei ole koostööd takistavad tegurid (Joonis 12).

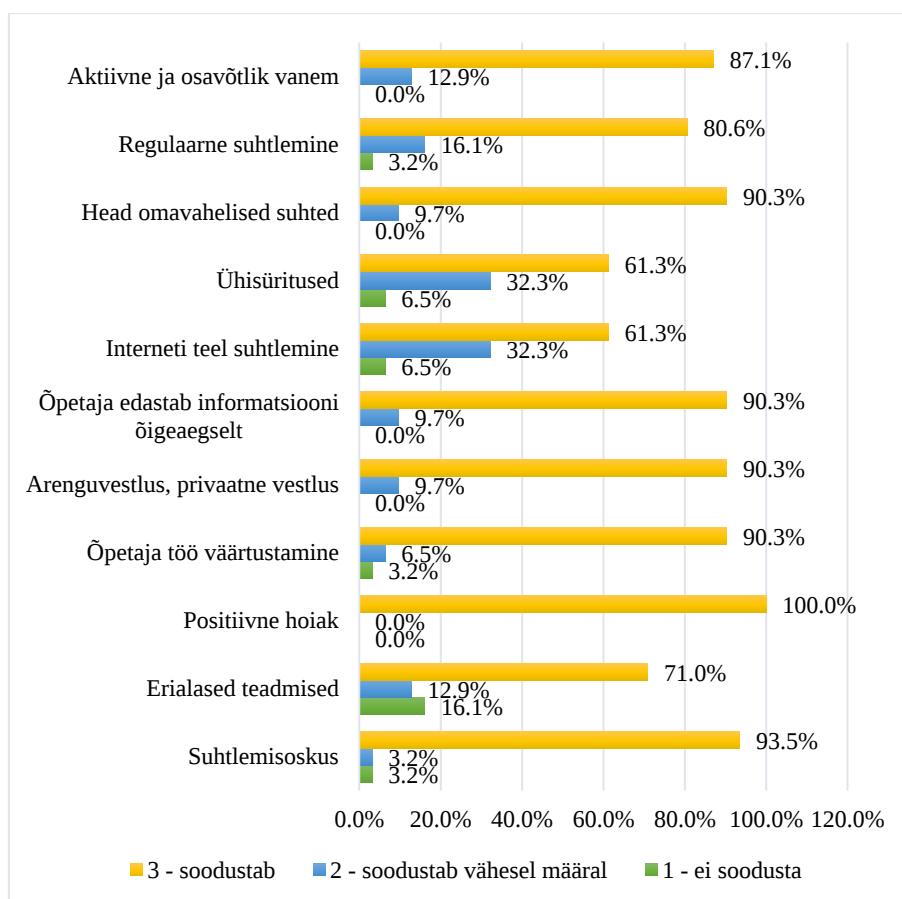
Huvi- ja ajapuudus on peamised tegurid, mida mõlemad osapooled märkisid koostööd takistavateks. Vanus, rahaline seis ning rahvus õpetajate ja vanemate arvates koostööd ei takista.

Lasteaiaõpetajatest 96,9% olid arvamisel, et koostööd soodustavad õigeaegne informatsiooni edastamine õpetaja poolt, head omavahelised suhted ja arenguvestlused või privaatsed vestlused. Ainult 3,1% õpetajaid olid arvamisel, et õigeaegne info edastamine, head omavahelised suhted ja arenguvestlused soodustavad koostööd vähesel määral. Vastanutest 93,8% arvas, et ühisüritused soodustavad koostööd. Ülejäänud 6,3% olid arvamisel, et ühisüritused soodustavad koostööd vähesel määral (Joonis 13)

Joonis 13. Lasteaiaõpetajate hinnang koostööd soodustavatele teguritele

Õpetajatest 90,6% usub, et koostööd soodustavad regulaarne suhtlemine ja positiivne hoiak. 9,4% õpetajatest arvas, et regulaarne suhtlemine ja positiivne hoiak soodustavad koostööd vähesel määral. Vastanutest 87,5% arvates on suhtlemisoskus soodustavaks teguriks koostöös. 12,5% õpetajat arvas, et suhtlemisoskus soodustab koostööd vähesel määral. 84,4% õpetajatest vastasid, et koostööd soodustavaks teguriks on õpetaja töö väärtustamine. 15,6% õpetajatest aga märkis, et see soodustab koostööd vähesel määral. Õpetajatest 81,3% arvas, et koostöö soodustajaks on aktiivne ja osavõtlik vanem. 18,8% arvates aktiivne ja osavõtlik vanem soodustab koostööd vähesel määral. Õpetajatest 59,4% arvas, et erialased teadmised on soodustavaks teguriks. 37,5% õpetajatest vastas, et erialased teadmised soodustavad koostööd vähesel määral ning 3,1% õpetajatest arvas, et see tegur koostööd ei soodusta. Täpselt pooled (50%) lasteaiaõpetajad olid arvamusel, et interneti teel suhtlemine soodustab koostööd. Natukene alla poole (40,6%) õpetajatest arvas, et see soodustab koostööd vähesel määral ning 9,4% vastanutest arvas, et see ei soodusta koostööd (Joonis 13).

Joonis 14. Lastevanemate hinnang koostööd soodustavatele teguritele

Kõik (100%) lapsevanemad olid arvamusel, et positiivne hoiak soodustab koostööd. Vastanutest 93,5% jaoks on suhtlemisoskus koostööd soodustav tegur ning ainult 3,2% vastanutest olid arvamusel, et see soodustab koostööd vähesel määral või ei soodusta üldse. Vanematest 90,3% vastas, et õpetaja töö väärtustamine, arenguveestlus, õigeaegne informatsiooni edastamine õpetaja poolt ning head omavahelised suhtes soodustavad koostööd. Väike osa (9,7%) vastanutest oli arvamusel, et arenguveestlus, õigeaegne informatsiooni edastamine ja head omavahelised suhted soodustavad koostööd vähesel määral ning 3,2% vastanute arvates õpetaja töö väärtustamine koostööd ei soodusta. 87,1% vanematest märkis, et aktiivne ja osavõtlik vanem on koostööd soodustavaks teguriks. 12,9% vanematest aga arvas, et aktiivne ja osavõtlik vanem soodustab koostööd vähesel määral. Regulaarne suhtlemine oli 80,6% vanemate arvates soodustavaks teguriks. 16,1% arvas, et see soodustab koostööd vähesel määral ning 3,2% vastas, et see ei soodusta koostööd üldse. Vanematest 71% märkis, et erialased teadmised soodustavad koostööd. 12,9% vanematest arvas, et erialased teadmised soodustavad koostööd vähesel määral ning 16,1% arvas, et see tegur koostööd ei soodusta. Vanematest 61,3% arvas, et interneti teel suhtlemine ja ühisüritused soodustavad koostööd. 32,3% vastanutest arvas, et need soodustavad koostööd

vähesel määral ning 6,5% vastas, et interneti teel suhtlemine ja ühisüritused koostööd ei soodusta (Joonis 14).

Kõige enam soodustavad vanemate ja õpetajate arvates koostööd positiivne hoiak, suhtlemisoskus, head omavahelised suhted, õigeaegne info edastamine ja arenguvestlused.

3.7. Hea arengukeskkonda iseloomustavad tegurid ja ootused koostööle lastevanemate ja õpetajate hinnangul

Kõige suurem osa vanematest arvas, et hea arengukeskkond lapse jaoks on sõbralik ja positiivne, aus, toetav, julgustav, avatud ning turvaline. Kõige selle keskel peab lapsevanemate sõnul olema keskkonnas kehtestatud ka kindlad piirid, millest laps üle astuda ei tohiks. Vastustest selgus, et lapsevanemate jaoks on arengukeskkonnas oluline, et see oleks eakohane, arendav ning individuaalsust arvestav, et lapsed ei tunneks end kasti surutuna. Mõni lapsevanem tõi välja, et heas arengukeskkonnas on olulisel kohal läbi mängu õppimine, kaasaegsus, koostöisus ning rohke õues viibimine. Lapsevanemad tõid välja ka selle, et hea arengukeskkonna loomisel on oluline, kui õpetajal on erialane kõrgharidus, ta on puhanud ning teeb oma tööd südamega.

Selline, kus last suunatakse temale vajaminevas tempos ja nõudmisetga. Keskkond, mis toetab individuaalselt lähenemist nii palju kui võimalik. Ja keskkond mis mõistab, et iga laps areneb oma tempos ja tal lubatakse seda teha. Keskkond, mis on lahke ja turvaline. (Lapsevanem)

Lasteiaiaõpetajate arvates hea arengukeskkond lapse jaoks on arendav ja eakohane, mis pakub loovuse arendamise, avastamise, aktiivsuse ja suhtlemise võimalusi. Samuti tõid õpetajad välja, et olulisel kohal on heas arengukeskkonnas turvalisus ja turvatunne ning sõbralikkus, positiivsus ja rahulikkus. Toodi ka välja, et heas arengukeskkonnas last toetatakse, austatakse ning arvestatakse tema individuaalsuse ja vajadustega. Mõni õpetaja märkis, et hea arengukeskkonna tagab kodu ja lasteasutuse ning rühma meeskonna omavaheline koostöö.

Kus meeskonna ja lapsevanemate vahel toimub aktiivne suhtlus ja tegutsemine. Et lapsel oleks hea hommikul tulla lasteaeda. (Lasteiaiaõpetaja)

Hea arengukeskkond on kindlasti turvaline keskkond, mis toetab lapse arengut. Heas arengukeskkonnas on lapsel võimalus omandada uusi teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Kindlasti peab arengukeskkond olema lapsele jõukohane, et oleks võimalus kogeda ka eduelamusi. (Lasteaiaõpetaja)

Kui me räägime rühmakeskkonnast, siis väga olulisel kohal on meeskonna omavaheline koostöö, kus toimub tegutsemine ühiste eesmärkide nimel. Ühtne meeskond loob lapse arengut soodustava keskkonna - nii füüsilise kui ka vaimse. (Lasteaiaõpetaja)

Vastanute arvates on hea arengukeskkond turvaline, aus, toetav, julgustav, positiivne ja sõbralik.

Uuringus paluti lasteaiaõpetajatel ning lapsevanematel välja tuua nende ootused kodu ja lasteasutuse vahelisele koostööle.

Kõige rohkem lapsevanemaid vastas, et nende ootused kodu ja lasteasutuse vahelisele koostööle on pidev, aus ja avatud suhtlus, seda mitte ainult rühma personali tasandil, vaid ka juhkonna puhul. Lapsevanemad ootavad koostöös ka õigeaegset murede ja rõõmude jagamist, infovahetust ning õpetajate sõbralikku ja positiivset suhtumist. Lasteaiaõpetajalt oodatakse valmisolekut ja initsiatiivi suhtlemisel ning lapse igakülgset arendamist. Küsimuse vastuses olid vanemad välja toonud ka ootused kooliks ettevalmistumise ning sisuka tagasiside saamise kohta. Mõni lapsevanem ootab ühisüritusi ning mõistmist ja abistamist. Oli ka neid, kellel puudusid ootused kodu ja lasteasutuse vahelisele koostööle.

Õpetajate detailsem tagasiside. Ühisüritused vanemate ja lastega (2a jooksul pole toimunud mitte ühtegi, isegi mitte õues). (Lapsevanem)

Suhtlus võiks olla vahetu ja aus, direktor peaks olema avatud suhtleja ning erapooletu, mitte hoidma nõ vanade olijate poole, kuigi uued õpetajad on ka väga toredad. (Lapsevanem)

Lasteaiaõpetajate vastustest selgus, et nemad ootavad lapsevanematelt kõige rohkem avatud, mõistvat ja austavat suhtlust, huvi tundmist lapse arengu vastu ja arengu toetamist kodus ning initsiatiivi õpetajaga suhtlemisel ja abi pakkumist. Samuti oodatakse, et lapsevanemad oleksid rohkem huvitatud õpetajatega koostöö tegemisest. Olulisel kohal oli lasteaiaõpetajate jaoks ka sõbralik, positiivne ja usalduslik suhtumine õpetajatesse. Lasteaiaõpetajate hinnangul võiksid lapsevanemad nendega probleemidest kohe rääkida, anda neile rohkem tagasisidet lapse ja lasteasutuse kohta ning väärtustada nende tööd.

Õpetajate sõnul on oluline, et õpetajad oleksid esimesed, kellega muredest rääkima tullakse. Mõnel õpetajal puudusid ootused kodu ja lasteasutuse vahelisele koostööle.

Õpetajana ootaksin rohkem vanematelt ehk seda, et nad panustaksid samuti lapse probleemide lahendamisse(nt käitumisprobleemid) ja ei jäta kõike ainult õpetajate õlule. Sooviksin ka et kui vanematel on probleem pöördukaisn nad koheselt meie poole ega läheks näiteks koheselt direktori juurde ja et õpetaja kuuleks kolmandalt osapoolelt et midagi on viltu. ja avatust kindlasti. Meie õpetajad soovime lapsele ainult head ja ei räägi vanematele halbu asju mingi kuisu pärast vaid sellepärast et oleme mures lapse pärast ja tunneme, et asi vajab lahendust ja koostööna saaksime probleemile lahenduse. (Lasteaiaõpetaja)

Lapsevanemad huvituksid rohkem lapse tegevusse,(eliisi statistikat vaadates tunneb huvi rühma tegevuse vastu ainult mõni lapsevanem), oleksid aktiivsed suhtlejad. (Lasteaiaõpetaja)

Lapsevanematelt ootan rohkem mõistvat ja positiivset suhtumist õpetaja töösse, ka õpetaja töö väärtustamist. Samuti ootan rohkem aktiivseid ja osavõtlikke lapsevanemaid, kes oleksid nõus panustama ühises koostöös. Üldjuhul leiab lapsevanem aega alles siis, kui tekivad probleemid. (Lasteaiaõpetaja)

Mõlemad osapooled ootavad omavahelisest koostööst ausat, mõistvat ja avatut suhtlust ning positiivset ja sõbralikku suhtumist.

3.8. Arutelu

Käesolevas uurimistöös selgus, et lasteaiaõpetajad kui ka lapsevanemad peavad koostööd kodu ja lasteasutuse vahel väga oluliseks. Laps viibib suurema osa oma päevast lasteaias ning koostöö on aluseks, et luua hea arengukeskkond. Hea arengukeskkond on õpetajate ja lapsevanemate arvates toetav, aus, positiivne, turvaline, julgustav, avatud ja sõbralik. Eelnevalt mainitud märksõnad iseloomustavad hoolitsetud keskkonda, kus valitseb hellus ja hoolivus ning hea psühhokliima (Melhuish & Moss, 1991, viidatud Nugin, 2005, lk 117 kaudu). Šeth ja Kalini (2011, lk 91) uuring näitas aga vastupidist, et lastevanemate osakaal oli õpetajatest palju väiksem, kelle jaoks oli kodu ja lasteasutuse vaheline koostöö oluline.

Küsitluse tulemustest ilmnes, et nii lasteaiaõpetajate kui ka lapsevanemate hinnangud kodu ja lasteasutuse vahelisele koostööle ning enda ja vastaspoole panusele on pigem head. Samas

olid lapsevanemad õpetajatest kriitilisemad ning mõni lapsevanem ei olnud kodu ja lasteasutuse vahelise koostööga rahul. Sarnased tulemused olid ka Lilleorg (2021) töös, kus mõlemad osapooled hindasid koostööd pigem heaks, kuid esines ka neid, kes ei olnud omavahelise koostööga rahul ja hindasid enda kui ka vastaspoole panust ja üldist koostööd halvaks. Analüüsidest tuli välja, et mõningad panustamise viisid, mida õpetajad ja lapsevanemad välja tõid, omavahel ei ühtinud. Näiteks õpetajate arvates väga vähesed lapsevanemad käivad rühmas abistamas. Samas lapsevanemad väidavad, et nende panus koostöösse seisneb just rühmategevuste ja ettevalmistusprotsessides osalemises. Samuti lapsevanemate arvates lasteaiaõpetajad panustavad koostöösse läbi ühisürituste ja rühma abistama kutsumise pigem vähesel määral, kuid õpetajate vastustest tuli välja, et suurem osa õpetajatest ikkagi korraldavad ühisüritusi ning kaasavad lapsevanemaid rühma tegevustesse, kutsudes neid rühma abistama. Võimalik, et arvamuste lahknevus võis tekkida erinevate ootuste tõttu. Mõningad autorid (Hattie, 2009; Rockliffe, i.a) on enda uuringutes näidanud, et lapsevanemate kaasamine mõjub laste õppimisprotsessile positiivselt. Vaatamata eelnevalt välja toodud erinevustele, on ka tegevusi, mille kohta arvamused ühtisid. Lapsevanemad on pidevas suhtluses õpetajaga ning jälgivad Eliisi keskkonnas toimuvat. Seda märkisid ka lasteaiaõpetajad ning lisasid veel, et lapsevanemad osalevad ka infopäevadel ning koosolekutel. Õpetajad aga jagavad õigeaegset infot Eliisi, Facebooki grupi või e-kirja teel ning annavad lapsevanematele tagasisidet arenguveestlustel. Ka vanemad olid vastaspoole panustamise viiside suhtes samal meelel.

Uurimuse tulemustest oli näha, et lapsevanemad ja lasteaiaõpetajad eelistavad ennekõike silmast silma suhtlemist vestluste, arenguveestluste või ühisürituste näol. Elava suhtluse kõrval eelistavad nad ka suhtlemist e-kirja teel ning info edastamist ja saamist Eliisi keskkonna kaudu. Koroona pandeemia tõttu on lasteaiad pidanud minimeerima kokkupuudet vanematega ning seetõttu Eliisi keskkond ning e-kirja teel suhtlemine on olnud suureks abiks õpetaja ja lapsevanema vahelisel suhtlemisel. Lapsevanemad tõid välja ka soovi saada nõustamist, kuid õpetajate vastustest selgus, et väga vähesed eelistavad seda koostöövormi. Lapsevanemate nõustamine tähendab aga arenguveestluste ja tavaveestluste läbiviimist (Mitt, 2018). Ilmselt mõlema osapoole arusaam nõustamisest ei olnud vastamise ajal täielikult selge. Mõlemad osapooled märkisid, et vähesel määral eelistatakse suhtlust telefoni teel ja teateid teadetetahvilil.

Lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate arusaam koostööst on ühtne. Mõlemad osapooled mõistavad, et koostöö tähendab koos ühise eesmärgi nimel tegutsemist. Käesoleva uurimuse

tulemused on aga vastuolus Ugguri (2011, lk 23) uuringu tulemustega. Tema töös oli välja toodud, et õpetajate ja vanemate arusaam koostööst oli erinev, mis võib olla takistuseks koostöö loomisel. Mõlema osapoole kõige suuremad ootused koostööle on pidev, aus, mõistlik ja avatud suhtlemine ning sõbralik ja positiivne suhtumine üksteisesse. Nii õpetajad kui ka vanemad ootavad vastaspoole initsiatiivi koostöös. Samas oli ka neid, kelle arvates peaks initsiatiiv olema rühmaõpetajal. Lasteaiaõpetaja ootusteks oli ka huvi tundmine lapse arengu vastu ning lapse arengu toetamine kodus. Kui lapsevanem panustab lapse arengusse ka kodustes tingimustes, siis ta on juba lapse õppimisprotsessi kaasatud. Siinkohal võib taas tuua välja Hattie (2009) ja Rockliffe (i.a) uuringu tulemusi, et lapsevanemate kaasatus tekitab positiivse mõju lapse arengule.

Lasteaiaõpetajad tõid kõige enam välja, et koostööd soodustavateks teguriteks on õigeaegne info edastamine, head omavahelised suhted, arenguestlused, ühisüritused, suhtlemisoskused ning aktiivne ja osavõtlik vanem. Takistavateks teguriteks aga nimetasid nad aja- ning huvipuudust. Õpetajate arvates puudulikud suhtlemisoskused ja negatiivsed isiksuseomadused takistavad koostööd vähesel määral, kuid lapsevanemad sellega nõus ei olnud. Nemad märkisid, et need tegurid just takistavad koostööd. See on ka mõistetav, kuna negatiivsete isiksuseomadustega ei saa inimesel olla positiivset hoiakut. Lapsevanemate arvates oli see tegur kõige olulisem soodustav tegur. Ka Kullama (2015) leidis oma töös, et koostöö soodustamiseks peavad inimesel olema positiivsed isiksuseomadused, siis võib tekkida inimesel ka positiivne hoiak koostöö suhtes.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et koostöö on õpetajate ja lapsevanemate jaoks oluline ja eelkõige seetõttu, et hea koostöö kaudu saab luua lastele hea arengukeskkonna. Samuti on lapsevanemate ja õpetajate arusaam koostööst ja selle olemusest selge, kuid ootuste suhtes peavad mõlemad osapooled rohkem rääkima, et kõrvaldada koostööd takistavad tegurid.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimistöö eesmärk oli välja selgitada õpetajate ja lapsevanemate arusaamad ja ootused lasteaia ja kodu koostööle lapse arengu toetamisel. Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused: Milles seisneb lasteasutuse ja kodu koostöö olulisus, milline on õpetajate ja lastevanemate hinnang kodu ja lasteasutuse koostööle, milliseid koostöövorme lasteaiaõpetajad kasutavad, millised on õpetajate ja lastevanemate arusaamad ja ootused koostööle ning millised on nende hinnangul koostööd soodustavad tegurid ja millised takistavad tegurid.

Töö teoreetilises osas keskenduti koostöö ja partnerlussuhte olemuse kirjeldusele, koostöövormide ja tasandite tutvustamisele ning selle soodustavate ja takistavate tegurite välja toomisele. Autor andis lühiülevaate, mis on koostöö, milliseid koostöövorme õpetajad saavad kasutada koostöö toimimiseks ning millised tegurid soodustavad ja takistavad koostööd.

Uurimistulemuste analüüsimisel selgus, et lasteaiaõpetajad peavad koostööd kodu ja lasteasutuse vahel oluliseks, kuna selle olemasolul saavad nad luua lapsele hea arengukeskkonna. Õpetajate ja lapsevanemalte hinnang omavahelisele koostööle oli hea, kuid olid ka vastajad, kes sellega rahul ei olnud. Uuringust selgus, et mõlemad osapooled eelistavad pigem silmast silma suhtlust, kuna see on kõige kergem ja parem viis oluliste teemade arutlemiseks. Pandeemia tõttu on olnud see võimalus aga piiratud. Lapsevanemate eelistuste all oli ka õpetajapoolne nõustamine. Õpetajatel oli aga vähene soov nõustamisi korraldada. Vastanute vastuseid võrreldes on õpetajad tegelikult nõustanud lapsevanemaid arenguestlustes ja tavavestlustes. Tundub, et nii õpetajatel kui ka lastevanematel on nõustamise mõiste ja olemus ebaselge.

Uurimistulemuste põhjal saab teha järgmised järeldused:

- Lasteaiaõpetajad ja lastevanemad peavad koostööd väga oluliseks. Nende arvates on koostöö oluline lapse arengu toetamiseks, hea arengukeskkonna loomiseks ning lasteaia kohanemiseks.
- Mõlemad osapooled hindavad koostööd heaks, samas aga mõni lapsevanem hindas koostööd halvaks. See näitab, et õpetajate ja vanemate vahelises koostöös on tegurid, mis seda takistavad või ootused, mis on omavahel läbi rääkimata.

- Lasteaiaõpetajad kasutavad koostöövormidena kontakt- ja virtuaalsuhtlust. Nendeks koostöövormideks on info edastamine Eliisi, Facebooki või blogi kaudu, e-kirjade saatmine, arenguestluste ja silmast silma vestluste läbiviimine. Kõige vähem aga korraldavad õpetajad infopäevi ja saadavad tagasiside- ja rahuloluküsimustikke.
- Lastevanemate ja õpetajate arusaam koostööst on ühtne. Mõlemad osapooled mõistavad, et koostöö tähendab ennekõike ühise eesmärgi nimel töötamist. Omavahelises koostöös ootavad õpetajad ja lastevanemad pidevat, ausat, mõistvat ja avatud suhtlemist, sõbralikku ja positiivset suhtumist ning mõlemapoolset initsiatiivi.
- Kõige rohkem soodustavad koostööd positiivne hoiak, suhtlemisoskus, head omavahelised suhted, õigeaegne info edastamine ja arenguestlused. Kõige vähem soodustavad interneti teel suhtlemine ja ühisüritused. Õpetajate ja vanemate jaoks oli vähe tegureid, mis takistavad koostööd suurel määral. Kõige enam takistavad koostööd aja- ja huvipuudus.

Uurimistöö piiranguks on see, et järeldusi saab teha ainult uuringut läbi viidud valimi kohta, kuid mitte kogu Eesti lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate kohta. Uurimistööd kirjutades toetuti nelja valla, Rae valla, Kuusalu valla, Jõelähtme valla ning Raasiku valla, lasteaedade uuringu tulemustele. Töö tulemusi saab hiljem võrrelda teiste Eesti piirkondade lasteaedadega.

Töö praktiline väärtus on see, et antud tulemusi saab kasutada edaspidiseks ja põhjalikumaks uurimiseks või koostöö parendamise materjali või strateegia loomiseks. Uurimistöös selgitati välja lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate eelistused, ootused ja arvamused koostööd soodustavate ja takistavate tegurite suhtes, mis võivad olla abiks koostöö parendamise materjali või strateegia loomisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Aas, K. (2011). *Kodu ja kooli koostöö*. Tartu: Tartu Linnavalitsuse haridusosakond, Norra Lillegardeni tugikeskus

Almann, S. & Tiko, A. (2006). *Arenguvestlused lasteaias*. Tallinn: AS Kirjastus Ilo

Almann, S. (2009). Partnerlus – lasteaias ja lapsevanemate koostöö alus. Rmt Kulderknap, E. (Koost.) *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus*. Kirjastus Studium. Lk. 52 - 53

Ashiabi, G., S. & O'Neal, K., K. (2015). Child Social Development in Context: An Examination of Some Propositions in Bronfenbrenner's Bioecological Theory. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2158244015590840>

Creswell, W., J. (2009). Quantitative Strategies. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. California: SAGE Publications, Inc..

Gelfer, J.I. (1991). *Teacher-Parent Partnerships: Enhancing Communications*. Childhood education, 164.

HaS Eesti Vabariigi haridusseadus (01.01.2006). *Riigi Teataja I*. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/968165> (viimati vaadatud 16.12.2021).

Hattie, J. (2009). Climate of the Classroom: Group Cohesion. *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge: 103

Hornby, G. (2000). Parent attitudes. *Improving Parental Involvement*. New York: Continuum.

Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). *Barriers to parental involvement in education: an explanatory model*. Educational Review, 63, 37-52.

Johnson, D.W., & Johnson, R.T. (1987). *Research Shows the Benefits of Adult Cooperation*. Educational Leadership, 45(3), 27-30

Kalmus, V. (2015). Standardiseeritud kontentanalüüs. *Tartu Ülikool*. Kättesaadav: <https://samm.ut.ee/kontentanalyyys> (viimati vaadatud 13.04.2022)

- Kullamaa, M. (2015). *Lasteaiaõpetajate ja lastevanemate hinnangud omavahelisele koostööle saare maakonna näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool. Kättesaadav: https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48130/maarja_kullama.pdf (viimati vaadatud 18.12.2021)
- Kutsekoda (2021). *Õpetaja, tase 6*.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10824210> (viimati vaadatud: 20.12.2021)
- Lilleorg, K. (2021). *Lasteaiaõpetajate ja lastevanemate hinnang koostööle ühe valla lasteaegade näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikooli Narva Kolledž
- Lukk, K. (2009). *Kodu ja kooli koostöö struktuuralsest, funktsionaalsest ning sotsiaalsest aspektist*. Doktoritöö. Tallinna Ülikool
https://www.researchgate.net/publication/277126296_Kodu_ja_kooli_koostoo_struktuuralsest_funktsionaalsest_ning_sotsiaalsest_aspektist
- Mitt, M. (2018). *Koos Suudame Palju*. Tallinn: MTÜ Väärtuskoolitus
- Nugin, K. (2005). Kodu kui kasvukeskkond. Rmt. Kivi, L. & Sarapuu, H. (Koost) *Laps ja Lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: Atlex: 117-121.
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2008). *Preschool – home cooperation in change*. International Journal of Early Years Education, 16, 151-161.
- Suur, S. (2014). *Õpetajate, direktorite ja lastevanemate hinnangud koostööle koolieelses lasteasutuses*.
<https://www.etera.ee/zoom/1975/view?page=3&p=separate&search=silvi%20suur&tool=search&view=390,539,1160,520> (viimati vaadatud 01.02.2022).
- Šeth, B.; Kalin, J. (2011). Building Partner Cooperation between Teachers and Parents. *Center of Educational Policy Studies Journal*. Kättesaadav: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1130893.pdf>
- Tabasalu Lasteaed Tibutare „Tahad latva ronida, hakka tüvest peale.“ *Konkursitöö*. (2012). Tü Eetikakeskuse väärtuskonkursil „Hea lasteaed“ 2012. Kättesaadav:

<https://tiburare.edu.ee/documents/5126258/5477594/Konkursitoo+Tahad+latva+ronida....pdf/b7c78463-f719-43b9-8895-d968f19db9ab> (viimati vaadatud 16.12.2021)

Tammiste, E.-M. (2017). Kuidas kaitsta lasteaiaõpetajat? *Õpetajate Leht*. Kättesaadav: <https://opleht.ee/2017/09/kuidas-kaitsta-lasteaiaopetajat/> (Viimati vaadatud 14.12.2021).

Tilborg, van L. & Es van W. (2001). Government, school and parents in the Netherlands: every man to his trade. *A Bridge to the Future. Collaboration between Parents, Schools and Communities*. Amsterdam: University Nijmegen

Uggur, A. (2011). *Koolieelse lasteasutuse direktori roll koostöökolmnurgas direktor – lapsevanem – õpetaja*. Kättesaadav: https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/19260/Uggur_Ave.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 14.04.2022)

Valk, A. & Ress, K. (2016). Koostöö tähtsus ja ohud. *Rõõmuga kooli*. Tartu: Greif

Veisson, M. (2005). Lasteaisõpetajate koostööst lastevanematega. Rmt. Kivi, L. & Sarapuu, H. (Koost) *Laps ja Lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: Atlex: 123-127.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik lapsevanematele

Lugupeetud lapsevanemad!

Mina olen Polina Tikki, Tartu Ülikooli Narva Kolledži "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" eriala kolmanda kursuse tudeng. Pöördun Teie poole palvega vastata küsimustikule, mis on loodud minu bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, mis on õpetajate ja lapsevanemate arusaamad ja ootused koostööle lapse arengu toetamisel.

Uuringus kogutud andmeid kasutan ainult uuringu eesmärgiks ja samuti tagan ka Teie anonüümsuse.

Küsitlusele vastamine võtab aega kuni 15 minutit.

Olen Teile tänulik, kui olete nõus vastama antud küsimustikule!

Kui Teil tekib lisaküsimusi seoses uurimisega, siis palun kirjutage minule polina.tikki1@gmail.com e-posti aadressil.

Palun Teil vastata küsimustikule hiljemalt 27.02.2022.

Ette tänades,

Polina Tikki

TÜNK koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses keskkonnas BA 3.kursus

Teie vanus

- ☐ 18-20 aastat
- ☐ 21-30 aastat
- ☐ 31-40 aastat
- ☐ 41-50 aastat
- ☐ 51-60 aastat

- 61-... aastat

Teie sugu

- Mees
- Naine

Teie haridustase

- Põhiharidus
- Keskkharidus/kesk-eriharidus
- Kutseharidus
- Kõrgharidus

Teie emakeel

.....

Lapse vanus

- ☐ 2-3 aastat
- ☐ 3-4 aastat
- ☐ 4-5 aastat
- ☐ 5-6 aastat
- ☐ 6-7 aastat

Mida tähendab Teie jaoks koostöö?

.....

.....

Millise hinnangu annate lasteaia ja kodu koostööle oma lapse rühmas?

1	2	3	4	5
Väga halb	Halb	Keskmine	Hea	Väga hea

Kas peate koostööd kodu ja lastteasutuse vahel oluliseks?

- ☐ Jah, pean väga oluliseks
- ☐ Ei, pean vähe tähtsaks

Miks Te peate kodu ja lastteasutuse vahelist koostööd oluliseks?

.....

.....

Koostöö initsiatiiv peaks olema

- ☐ Rühma õpetajal
- ☐ Lapsevanemal
- ☐ Mõlemal osapoolel võrdselt

Milliseid koostöövorme Teie lapse rühma õpetaja kasutab?

- ☐ Õpetaja saadab e-kirju
- ☐ Õpetaja paneb teated rühma teadetetahvlile
- ☐ Õpetaja korraldab infopäevi
- ☐ Õpetaja peab vanematega pikemaidsilma silmast-silma vestlusi
- ☐ Õpetaja korraldab arenguvestlusi
- ☐ Õpetaja helistab lapsevanematele
- ☐ Õpetaja lisab informatsiooni Eliisi, Facebooki gruppi, blogisse
- ☐ Õpetaja nõustab lapsevanemaid lapsega seotud küsimustes

- ☐ Õpetaja korraldab ühisüritusi lapsevanematega
- ☐ Õpetaja kutsub lapsevanemaid rühma abilisteks
- ☐ Õpetaja saadab rahulolu- ja tagasisideküsimustikke

Milliseid koostöövorme eelistate Teie? Palun põhjendage.

.....

.....

Kuidas Te hindate enda panust kodu ja lasteaia vahelisse koostöösse?

1	2	3	4	5
Panustan vähe				Panustan palju

Palun tooge välja vähemalt kolm viisi, kuidas panustate kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse

.....

.....

.....

Kuidas Te hindate õpetaja panust kodu ja lasteaia vahelisse koostöösse?

1	2	3	4	5
Panustab vähe				Panustab palju

Kuidas Teie arvates saaks Teie lapse rühmaõpetaja soodustada kodu ja lasteaia vahelist koostööd ning vastastikust suhtlemist?

.....

.....

.....

Millised tegurid Teie arvates takistavad kodu ja lasteaia vahelist koostööd rohkem ja millised vähem?

	1 – ei takista	2 – takistab vähesel määral	3 – takistab
Ajapuudus			
Keelebarjäär			
Huvipuudus			
Negatiivsed isiksuseomadused			
Rahvus/kultuur			
Vanus			
Rahaline seis			
Puudulikud suhtlemisoskused			
Perekonnaseis			
Haridus			

Millised tegurid Teie arvates soodustavad kodu ja lasteaia vahelist koostööd rohkem ja millised vähem?

	1 – ei soodusta	2 – soodustab vähesel määral	3 - soodustab
Suhtlemisoskus			

Erialased teadmised			
Positiivne hoiak			
Õpetaja töö väärtustamine			
Arenguestlus, privaatne vestlus			
Õpetaja edastab informatsiooni õigeaegselt			
Interneti teel suhtlemine			
Ühised üritused			
Head omavahelised suhted			
Regulaarne suhtlemine			
Aktiivne ja osavõtlik vanem			

Milline on Teie arvates hea arengukeskkond lapse jaoks?

.....

.....

.....

Millised ootused on Teil kodu ja lasteaia vahelisele koostööle?

.....

.....

.....

Mida soovite antud teema kohta veel lisada?

.....

Lisa 2. Küsimustik lasteaiaõpetajatele

Lugupeetud lasteaiaõpetaja!

Mina olen Polina Tikki Tartu Ülikooli Narva Kolledži "Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas" eriala kolmanda kursuse tudeng. Pöördun Teie poole palvega vastata küsimustikule, mis on loodud minu bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, mis on õpetajate ja lapsevanemate arusaamad ja ootused koostööle lapse arengu toetamisel.

Uuringus kogutud andmeid kasutan ainult uuringu eesmärgiks ja samuti tagan ka Teie anonüümsuse.

Küsitlusele vastamine võtab aega kuni 15 minutit.

Olen Teile tänulik, kui olete nõus vastama antud küsimustikule!

Kui Teil tekib lisaküsimusi seoses uurimisega või soovite tutvuda hiljem uurimise tulemustega, siis palun kirjutage minule polina.tikki1@gmail.com e-posti aadressil.

Palun vastata küsimustikule hiljemalt 27.02.2022.

Ette tänades,

Polina Tikki

TÜNK koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas BA 3.kursus

Teie vanus

- ☐ 18-20 aastat
- ☐ 21-30 aastat
- ☐ 31-40 aastat
- ☐ 41-50 aastat
- ☐ 51-60 aastat
- ☐ 61-... aastat

Teie sugu

- ☐ Mees
- ☐ Naine

Teie haridustase

- ☐ Põhiharidus
- ☐ Keskkharidus/kesk-eriharidus
- ☐ Kutseharidus
- ☐ Kõrgharidus

Teie emakeel

.....

Teie tööstaaž

- ☐ Aastane kogemus
- ☐ 1-3 aastat
- ☐ 4-6 aastat
- ☐ 7-10 aastat
- ☐ 10-15 aastat
- ☐ 15-20 aastat
- ☐ 20-25 aastat
- ☐ Rohkem kui 25 aastat

Mida tähendab Teie jaoks koostöö?

.....

.....

Millise hinnangu annate kodu ja lasteasutuse koostööle Teie rühma tasandil?

1	2	3	4	5
Väga halb	Halb	Keskmine	Hea	Väga hea

Kas peate koostööd kodu ja lasteasutuse vahel oluliseks?

- ☐ Jah, pean väga oluliseks
- ☐ Ei, pean vähe oluliseks

Miks te peate lasteasutuse koostööd oluliseks?

.....

.....

Koostöö initsiatiiv peaks olema

- ☐ Rühma õpetajal
- ☐ Lapsevanemal
- ☐ Mõlemal osapoolel võrdselt

Milliseid koostöövorme kasutate Teie enda rühmas?

- ☐ Saadan lapsevanematele e-kirju
- ☐ Panen teatud rühma teadetetahvlile
- ☐ Korraldan infopäevi
- ☐ Pean lapsevanematega pikemaid silmast-silma vestlusi

- ☐ Korraldan arenguvestlusi
- ☐ Helistan lapsevanematele
- ☐ Lisan informatsiooni Eliisi, Facebooki gruppi, blogisse
- ☐ Nõustan lapsevanemaid lapsega seotud küsimustes
- ☐ Korraldan üritusi lapsevanematega
- ☐ Kutsun lapsevanemaid rühma abilisteks
- ☐ Saadan rahulolu- ja tagasisideküsimustikke
- ☐ Muu. Palun täpsustage

Milliseid koostöövorme eelistate Teie? Palun põhjendage.

.....

.....

Kuidas Te hindate oma panust kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse?

1	2	3	4	5
Panustan vähe				Panustan palju

Palun tooge välja vähemalt kaks viisi, kuidas panustate kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse?

.....

.....

Kuidas Te hindate lapsevanemate panust kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse?

1	2	3	4	5

Panustavad vähe				Panustavad palju
--------------------	--	--	--	---------------------

Kuidas ja kui palju lapsevanemad panustavad kodu ja lasteasutuse vahelisse koostöösse?

	Väheseid lapsevanemad	Vähemalt pooled lapsevanemad	Enamus lapsevanemaid
Loevad ja vastavad õpetaja e- kirjadele			
Osalevad arenguveestlustel			
Panevad tähele infostendil olevaid teateid			
Külastavad Eliisi keskkonda			
Esitavad küsimusi oma lapse arengu kohta			
Teevad omavahelist koostööd			
Osalevad infopäevadel/koosolekutel			
Käivad rühmas abistamas			
Osalevad Hoolekogus			

Millised tegurid Teie arvates takistavad kodu ja lasteasutuse vahelist koostööd rohkem ja millised vähem?

	Ei takista	Takistab vähesel määral	Takistab
Ajapuudus			
Keelebarjäär			
Huvipuudus			
Negatiivsed isiksuseomadused			
Rahvus/kultuur			
Vanus			
Rahaline seis			
Puudulikud suhtlemisoskused			
Perekonnaseis			
Haridus			

Millised tegurid Teie arvates soodustavad kodu ja lasteasutuse vahelist koostööd rohkem ja millised vähem?

	Ei soodusta	Soodustab vähesel määral	Soodustab
Suhtlemisoskus			
Erialased teadmised			
Positiivne hoiak			

Õpetaja töö väärtustamine			
Arenguvestlus, privaatne vestlus			
Õpetaja edastab informatsiooni õigeaegselt			
Interneti teel suhtlemine			
Ühised üritused			
Head omavahelised suhted			
Regulaarne suhtlemine			
Aktiivne ja osavõtlik lapsevanem			

Milline on Teie arvates hea arengukeskkond lapse jaoks?

.....

.....

Millised ootused on Teil lapsevanematele seoses kodu ja lasteasutuse vahelise koostööga?

.....

.....

Mida soovite antud teema kohta veel lisada?

.....